

Titel: Bemærkninger til samtlige fovanstaaende Lovforstag.

Citation: "Bemærkninger til samtlige fovanstaaende Lovforstag.", i *1880/1881: Lovforslag*.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r08-shoot-chptrd1e33226.pdf> (tilgået 10. maj 2024)

Anvendt udgave: 1880/1881: Lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Bemærkninger til samtlige fovanstaaende Lovforstag.

Gfterat det ved Grundloven as 5te Juni 1849 § 76 var bestemt, at Retspleien bliver at adskille fra Forvaltningen efter de Regler, der fastsættes ved Lov, og ved samme Grundlovs § 79, at Offentlighed og Mundtlighed saa snart og saa vidt som muligt skal gennemfores ved hele Retspleien, samt at nævninger skulle indføres i Misgjerningsfager og i Sager, som reise sig af politiske Lovovertrædelser, har Negjeringens Opmærksomhed stadig været henvendt paa at forberede de Lovforstag, som udfordres for at gennemføre de saaledes opstillede Grundsætninger.

medens man i saa Henseende i Begyndelsen, navnlig af Hensyn til Opgavens Storhed og de mange Vanskeligheder, dens Losning frembyder, væsentligt indskrænkede sig til at fceste Opmærksomheden paa Strafferetspleien, til hvilken Grundlovens Bud om Indførelsen af nævninger flutter sig, kan i Forbigaaende bemcerkes, at Lejligheden dog ogsaa blev benyttet til i den civile Proces at gjøre Forsog med nogle af de nye Grundsætninger, i hvilken Henseende benvises til Loven om Oprettelse af en So- og Handelsret i Kjøbenhavn af 19de Febr. 1861.

Hvad Strafferetspleien angaar, bleve Grundlovens Bud om Gjennemførelse af Offentlighed og Mundtlighed, saavidt Forholdene tillode Saadant, gennemførte ved Loven om Rigsretten af 3die Marts 1852, ligesom og offentlig og mundtlig Behandling af visse Politisager indfsrtes i kjøben havn ved Lov 11te Febr. 1863. Men ved Siden af disse mindre Skridt til Opgavens Lesning er der iaagodt fom uafbrudt blevet arbeidet paa en almin- delig Reform af Etrasseretspleien. Allerede under 26de Juli 1852 blev det af Justitsminister A. W. Scheel overdraget Hoiesteretsassessor Mourier at udarbeide de fornødne Lovudkast til Gjeunemførelsen af Grundlovens §§76 og 79. Det derefter udarbejdede Lovudkast tilligemed Grundtræk til en Ordning af Domsmagten, som imidlertid ikke vare udarbejdede i Lovsform, bleve dcrpaa i August 1854 indsendte til Justitsministeriet; den daværende Justitsminister (Drsted) tilstillede under 7 de Decbr. s. A. den dengang til Udarbejdelse af en ny Straffe- lovbog nedsætte Kommission Udkastet til Beicenkning, ledsaget af en meget udførlig Skrivelse, hvori han nærmere udviklede og begrundede sine Betænkeligheder med Hensyn til Lovudkastet i det Hele.

Da det af Høiefteretsassessor Mourier udarbejdede Lovudkast imidlertid i det Hele, omend med mange væsentlige Forbedringer t det Enkelte, hvilede paa det System, som havde gjort sig gjældende i Frankrig og derefter i Næsten alle de Stater paa Europas Fastland, hvor Retspleien ved nævninger senere er indført, ansaa den efterfølgende Justitsminister (Simony) det rettest at foge at faa et Lovudkast udarbejdet, som nærmere sluttede sig til de Grund« scetmnger, hvorpaa Etrafferetspleien i England hviler, og dette Arbejde blev overdraget senere afdode By- og Herredsfoged Hage, som under 20de Juni 1857 indsendte 3 Udkast til Love 1) om Domsmagten i Straffesager, 2) om forfølgmngen af de Straffesager, der behandles ved Nævningeretter, og 3) om Behandlingen af Straffesager, der hore under Kreds- retternes Omraade. Justitsministeren (Simony) tilflrev derpaa den 13de Juli s. A. Straffe- lovbogskommissionen, om den onstede at afgive Vctcenkning over disse Lovforslag i Forbindelse med "det tidligere modtagne af Mourier udarbejdede Forstag, eller om den ansaa det rettest, at disse Forflag behandlede af en særegen Kommission, og da den nævnte Kommission erklærede sig for det sidftnævnte Alternativ, blev det af Justitsminister Simony under 2 4. Aug. 1857 overdraget en Kommission bestaaende af 8 medlemmer, nemlig Hoiesteretsassessor Bruun, Heneralprokuror Algreen-Ussing, Høiesteretsassessor Mourier, Departementschef i Justitsministeriet Leuning, Byfoged Crone, Kriminalretsassessor Kopke, Hoiesteretsadvokat Brock og cauH. Mlis Hother Hage, at afgive Betcenkning over de for« stjellige saavel af Mourier som as Hage udarbejdede Forslag.

Forelagte Lovforstag m. m. 193

Denne Kommission gennemgik derefter i en Del møder de vigtigste Principer, der ligge til Grund for de oftnævnte Lovforslag, men da den efter Tilendebringelsen af denne Behandling i Mai 1858 fandt, at Behandlingen i det Enkelte vilde være forbundet med særegne Vanskeligheder, fordi der forelaa indbyrdes meget afvigende Forstag, uden at man vidste, hvorvidt Regjeringm vilde kunne slutte sig til noget af dem, troede den at burde standse sine Arbejder og ved at indsende Udskrift af sine Forhandlinger til Justitsministeriet at burde andrage paa, at dette selv vilde udarbejde et Lovforslag, der da kunde danne Grundlag for Kommissionens videre Forhandlinger.

Denne Anmodning fandt Ministeriet at burde efterkomme, og der udarbejdedes iAaret 1859 af daværende Departementschef Leuning et nyt Udkast, hvis endelige Be- handling i Ministeriet endnu ikke havde fundet Sted, da der i Rigsdagen i Gfteraaret 1861 jfr. Folkethingstid. 1861 Sp. 621, 973, 1164, Till A. Sp. 945, 963,

1027, af Hage blev indbragt 3 Lovforslag angaaende Gjennemførelse af Grundlovens § 79, hvilke med enkelte Afvigelser stemmede med de Udkast, der som foran anført havde foreligget den i dette Diemeo nedsætte Kommission til Betcenkning. Disse Forslag gjennemgik en første Behandling i Folke-thinget, som derefter vedtog tvende af et nedsat Udvalg foreflaaede Beslutninger sir. Folketh. Tid. 1861 Till 8. Sp. 537, ^ 556, 567, A. Sp. 1507, L. 569, i Henhold til hvilke de fore- lagte Lovforslag tilligemed Udvalgets Belcenkuing tilstilledes Regeringen, idet folkethinget ud- talte sit levende ønske om at se Lovforslag til Gjennemførelse af Forskrifterne i Grundlovens §§76 og 79 forelagte Rigsdagen af Justitsministeren.

I den saaledes i Folkethinget stedfundne Behandling fandt Justitsministert'n (Casse) fornyet Opfordring til at fremskynde Sagens Fremme faa meget som muligt, og da de For- arbejder, som man alt var i Besiddelse af, dels i de tidligere udarbejdede Lovforslag dels i den nedsatte Kommissions Betcenkning i Forbindelse med Forhandlingerne i Folkethinget og den af sammes Udvalg afgivne Betcenkning, ansaas tilstrækkelige, forelagde Ministeren (Casse) i Gfteraaret 1862 jfr. Folkets Tid. 1862 Sp. 23, 227, Till A. Sp. 459, Udkast til Lov om Gjennemførelsen af Offentlighed og Mundtlighed i Strafferetspleien samt Indførelse af nævninger i Misgjerningssager og i Sager, der reife sig af politiske Lovover- trædelser, et Udkast, i hvilket — som det hedder i de samme ledsagende Motiver — Mini- steriet havde troet saavidt mulig at burde slutte sig til den Maade, hvorpaa Anklageretter- gangen med Offentlighed, Mundtlighed og nævninger er gennemført i England og de Lande, der have holdt sig til den der stedfundne Retsudvikling, medens man paa den anden Side, hvor saadant lod sig forene med de til Grund for den nye Rettergangsmaade liggende Prin- ciper, forment at burde tage Hensyn til de her i Landet bestaaende Forhold og til delt under disse udviklede Retsbevidsthed.

Dette Forstag var imidlertid, da Rigsdagens Samling blev sluttet i Slutningen af Januar Maaned 1863, ikke naaet videre end til a have gennemgaaet en første Behandling i Folke- thinget, hvorhos en Betcenkning om det var afgivet af et af Folkethinget nedsat Udvalg jfr. Folketh. Tid. 1862 Till V. Sp. 649. I den wlgende Rigsdagssamling fremsætte dernæst Justits- ministeren (Casse) paany i Januar 1864 Forstaget fra forlige Samling jfr. Folketh. Tid. 1863 Sp. 63, 388, Till A. Tv. 455, med Optagelse af adskillige ændringer under Hensyn til det af Folketingsudvalget Forestaaede. I Forbindelse hermed blev der fremsat Forstag til Lov om Kongeriget Danmarks Inddeling i Underretskredse m. m. og om Politiets Ordning i Kongeriget Danmark med Undtagelse af kjøbenhavn og gamle Kjøbenhavns Amt, hvorhos der bebudedes Forelæggelsen af et særligt Forstag til Lov om Strafferetspleien i kjø- benhavn. Heller ikke disse Forstag naaede længer end til første Behandling i Folkethinget og til Udvalgsbetæknings Afgivelse, jfr. Folketh. Tid. 1863 Till 6. Sp. 377. I Ok- tober 1864 (Justitsminister Heltzen) bleve derpaa de samme 3 Lovforslag paany

forelagte Rigsdagen, jfr. Folketh. Tid. 1864 Sp. 287, 852, Till A. Sp. 1053, men naaede atter kun til første Behandling i Folkethinget.

Sagen hvilede derpaa, indtil Hage i Decbr. 1867, da Rosensrn-Teilmann var Justitsminister, fremsætte 3 Lovforslag i væsentlig Overensstemmelse med de sidste Gang i Octbr. 1864 fremsætte, jfr. Folketh. Tid. 1867 Sp. 387, 1073, Till. A. Sp. 1129. For- stagene kom til første Behandling i Folkethinget, men bleve ved denne tagne tilbage af For- slagsstilleren, efterat der var fremkommet Forstag til en motiveret Dagsorden, som gik ud paa, 1) at en saa stor og indgribende Reform, som Lovforslagene gik ud paa, vanskelig kunde gennemføres med Held, for Regjeringen tog Initiativet dertil, og alle fornødne Forarbejder vare tilstede, 2) at det vilde voere retteft, at der forinden endelig Beslutning toges om Ind- forelse af nævninger i den kriminelle Retspleje, forelå.. Forberedelser til den civile Retspleies Omordning, og som 3) derhos udtalte den Forventning, at Regjeringen vilde lade begge disse Anliggendes Fremme voere sig særdeles magtpaaliggende.

I Henhold til allerheieste Reskript af 28de Febr. 1868 blev der derpaa af Justits- minister Rosenorn-Teilmann nedsat en Kommission til Udarbejdelse af Forstag til en Omordning af saavel den civile som den kriminelle Retspleie*), Om Nrbeidets Gang i delme Kommission har Kommissionens Formand i Forbindelse med den Skrivelse, hvormed Kommis- sionen som dens endelige Indstillinger indsendte de 3 af samme udarbejdede Lovudkast: om Strafferetspleien, den borgerlige Retspleie og om Domsmagtens Ordning m. m., afgivet en Beretning til Justitsministeriet dateret Septbr. 1877.

Af denne fremgaar det, at Arbeidets Gang i Kommissionen har været følgende: I det første af de 4 Afsnit, hvori Kommissionens Virksomhed falder, — hvilket Afsnit omsatter Aarene 1868—70, — bleve Hovedtrekkene i Lovudkastet om den borger« lige Retspleie og herved for en Del tillige i Retsorganisationen faststaaede, hvorhos der fore- toges en Bearbejdelse af det Lovudkast om Strafferetspleien, der var blevet Kommissionen anvist som Forhandlingsgrundlag. Da der savnedes et tilsvarende Grundlag for den borgerlige retspleies Vedkommende, blev det efter en almindelig orienterende Forhandling, som optog Foraaret 1868, overdraget Professor Nellemann at udarbejde et Udkast, baseret paa Mundtligheds- og Umiddelbarhedsprincippet, efterat han til Veiledning i nogle møder havde indledet en almindelig Forhandling om de Hovedprincips, som formentlig maatte lægges til Grund.

Forhandlingerne om Udkast til Lov om Strafferetspleien paabegyndtes derefter paa det anviste Grundlag, og den første Behandling heraf tilendebragtes i Juni 1868. Gfterat der dernæft var stillet forskjellige

ændringsforstag til Udkastet, gjenoptoges Forhandlingerne i Foraaret 1869, men uden at de firsedes til Afslutning.

Imidlertid var det af Nellesmann foresatte forelobige Udkast til første Afdeling af Lov om den borgerlige Retspleie (Rettergangsmaaden i borgerlige Domssager med tilhørende Motiver) i Slutningen af 1868 bleven forelagt Kommissionen, og omtrent samtidig hermed forelagdes et Forstag af Klein til Lov om Domsmagtens Ordning og et Forslag af Nyholm til Lov om en Rets- og Politioorganisation. Det førstnævnte Udkast var til første Behandling i Slutningen af 1868 og Begyndelsen af 1869, og angaaende de sidste fremsættede Forslags- stiller deres Bemærkninger i 2 møder i Januar og Februar 1869. Efter Tilendebringelsen af første Behandling af det af Nellesmann foresatte Udkast blev det i Marts 1869

*) Denne Kommission bestod fra Begyndelsen af følgende medlemmer: Høiesteretsassessor Kricgei som Formand, Høiesteretsassessor Ussing, Borgmester i København Etatsraad Larsen, Formand i sø- og Handelsretten i København Klein, Professor M-is Nellesmann, Kriminalretsassessor Nyholm, Overretsassessor Rimestad, By- og Herredsfoged Hage samt Høicheielsen advokaterne Brock og Liebe. Senere tiltraadtes Kommissionen, i Henhold til allerhøieste Restriktion af 8de Juni og 19de Oktober 1870, af Professor Goos og Departementschef i Justitsministeriet Ricard, medens to af dens oprindelige medlemmer, Etatsraad Borgmester Larsen og Byfoged Hage afgik ved Toden, forinden Kommissionen havde slutet sine Arbejder.

tilsendt Landets Overdommere, Advokater, Amtmænd, en Del Sagførere og Andre med Anmodning om, saavidt de dertil maatte fsle sig opfordrede, at yttre sig o.er samme, og i Henhold hertil indkom i Løbet af Sommeren og Efteraaret til Kommissionen en Del meddelelser. Af Kommissionens medlemmer stilledes der herefter en Række ændringsforstag til Udkastet. medens de fleste af disse hvilede paa Hovedforslagets Grundlag, den fuldstændige Gjennemførelse af Mundtligheds- og Umiddelbarhedsprincippet, fjernede derimod de af Brock og de af dette medlem i Forening med Ussing stillede ændringsforstag, faaelsom et af Sidstnævnte foresatt Udkast til Grundtrækkene i en paa Mundtlighedsprincippet bygget Ordning af den civile Procesmaade, sig i væsentlig Grad fra Umiddelbarhedsprincippet. Formanden ansaa det herefter for nedvendigt at Kommissionen maatte irceffe et Valg mellem de to Systemer, og ved en i Juni 1870 foretagen Afstemning herom vedtoges det med 8 St. imod 2 at arbeide videre paa det af Nellesmann foresatte Udkast, og anden Behandling af dette foregik derefter i Juni og Juli 1870.

Allerede forinden, nemlig i September til Oktober 1869, var der af Nellesmann forelagt Kommissionen en Fortsættelse til det ommeldte forelobige Udkast, nemlig Afsnittene om Rettens Trang til Forpligtelses Opfyldelse (Exekution og Tvangsauktion), om Dodsbo- flikte og om Konkurs med Motiver, og første Behandling af disse Partier blev foretagen i September 1869 til Marts 1870, saa at Kommissionens Arbejder i Sommeren 1870 vare saavidt fremskredne, at der foruden det ved anden Behandling vedtagne Forstag til første Afdeling af Lov om den borgerlige Retspleie (Rettergangsmaaden) forelaa dels Udkast til Sammes anden Afdeling, der var undergaaet første Behandling, dels Udkast til en Organisationsliv. Derimod var den videre Behandling af Udkast til Lov om Strasserets- pleien stillet i Bero, efterat Forhandlingerne i Foraaret 1869 havde fundet Sted, idet Kommissionens Formand under Forhandlingerne havde faaet Indtryk af, at denne Del af Kommissionens Opgave ikke tilfredsstillende kunde lofes ved at arbeide videre paa det foreliggende Grundlag. Formanden ansaa det imidlertid for rettest, forinden han tog Bestemmelse om en Forandring af Kommissionens Arbejdsplan i den ommeldte Retning, at afvente den ovenfor omtalte Hovedafstemning for den borgerlige Retspleies Vedkommende, men da denne havde fundet Sted, ansaa han Tidspunktet kommet til at søge et nyt Grundlag tilveiebragt for de videre Forhandlinger om Loven om Straffetspleien. Af Hensyn til det saaledes forestaaende betydelige Arbejde, til hvilket Kommissionsmedlemmernes øvrige Virksomhed ikke levnede dem tilstrækkelig Tid, foranledigede Formanden, der da var bleven Justitsminister, at Professor Goos i Sommeren 1870 tiltraadte Kommissionen som medlem.

Efter sin Indtrædelse i Kommissionen udarbejdede Professor Goos dels et Udkast til Domsmagtens Ordning, væsentlig stuttende sig til de allerede foreliggende, samt om den offentlige Anklagemyndighed og om Nævningers Kaldelse, dels et Udkast til Lov om Straffetspleien. Men forinden disse Forstag, hvis Forberedelse danner Overgangen til det ånde Hovedafsnit af Kommissionens Virksomhed, der omsatter Aarene 1871—73, vare saavidt fremskredne, at de kunde forelægges Kommissionen, gjenoptoges Forhandlingerne om anden Afdeling af Lovudkastet om den borgerlige Retspleie. Til dette Udkast var af Nellesmann udarbejdet et Tillæg, indeholdende nærmere Bestemmelser om Pant og Thinglæsning, og efter at dette havde været forhandlet i Oktober 1870, bleve begge Udkastene, ligesom tidligere Udkastet om Rettergangsmaaden i borgerlige Domssager, udsendte til Forføjelige med Opfordring til at fremkomme med Bemærkninger til samme, hvorefter der til Kommissionen indkom forføjelige meddelelser.

Herefter blev Afsnittet om Konkurs udsøndret af Lovudkastet og sat i Forbindelse med det nævnte Udkast til Lov om Pant og Thinglæsning samt et af Nellesmann i August 1871 udarbejdet Udkast til Lov om nogle Forandringer i de gjældende Bestemmelser om Exekution og gjældsforringelse, og disse Arbejder ligge til Grund for det Rigsdagen samme

Efteraar forelagte Lovforstag, der under 25de Marts 1872 udkom som Lov om Konkurs samt om nogle Forandringer i de Zjældende Bestemmelser om Pant og exekution.

Efterat den samtidig hermed paabegyndte audcn Behandling af anden Afdeling af Lovudkastet om den borgerlige Retspleie var bleven sluttet blev i 1872 Partiet om Udpant- ning udsondret af Lovforstaget for at undergives særskilt Behandling i Kommissionen, og et udforligt Forflag herom med Motivcl af Ricard forelagdes Kommissionen. Efter en forelobig Behandling i Juli 1872 blev Forstaget revideret og forelagdes som Forstag til Lov om Ud- pantning og om Udlæg uden Grundlag af Dom eller Forlig, hvilke Forstag med de dertil stillede ZEndringsforstag gennemgik anden Behandling i Juli til Oktober 1872. Det ved- tagne Udkast stemmer med det Rigsdagen samme Aar forelagte Forslag til Lov om Udpant- ning og om udlæg uden Grundlag af Dom eller Forlig, der udkom som Lov af 29de Marts 1873.

Endelig blev paa samme Maade Afsnittet om Skifte af Dsdsbo, fællesbo og andre Boer udsondret som færligt Forstag og toges lmd de dertil stillede Mndringsforflag til anden Behandling i Lebet af Sommeren 1872 samt vedtoges i Oktober s. A., hvorefter det saa« sedes vedtagne Udkast forelagdes Rigsdagen samme Efteraar i Skikkelse af et Forstag til Lov om Skifte af Dsdsbo og fællesbo m. m. og senere er udkommet som Lov af 30te Novbr 1874.

Af Lovforslaget om den borgerlige Retspleie stod endnu nogle Partier tilbage, til lwilke Nellemann i Slutningen af 1871 og i Lobet af 1872 udarbejdede flere forelsbige Udkast. I November til December 1871 blev der saaledes forelagt Kommissionen et Tillæg til den første Afdeling af Lovforslaget, indeholdende Regler om værnething, om Sagens Parter, om Rettergangsfuldmægtige, om Procesomkostninger og om Rettergangsbsder, og i Februar 1872 et Forflag, som senere blev fat i Forbindelse hermed, nemlig om nogle For- andringer i Forligslovgivniugen. Det forstnawnte af disse Forstag var til første Behandling i November til December 1871 og toges med de dertil stillede ændringsforstag til anden Behandling i Februar til April 1872.

Hertil stuttede sig fremdeles et af Nellemann udarbejdet Forslag om meddelelse af fri Proces, hvilket i Forbindelse med det nævnte Forstag om Forligsmægling toges til første og anden Behandling i November 1873. I Januar 1872 var desuden forelagt Kommis- sionen et Udkast af Nellemann til Lov om de forelobige Retsmidler. Efterat dette var forhandlet i Kommissionen i Januar til Februar 1872 og af Forslagsstilleren var blevet revideret under Hensyn til det ved Forhandlingerne Fremkomne og de stillede ZEndringsforstag, blev det i Mai 1872 udsendt til Betcenkning til Forfkjellige, men angaaende dette Udkast indkom ingen Bemærkninger til Kommissionen. Endelig blev der som Slutningsvarti af Udkastet til Lov om Rettergangsmaaden i borgerlige Domsfager i December 1872 forelagt Kommissionen et Forslag af Nellemann om Wgteffabsagers Behandling og om Umyndig- gørelse, og hertil stuttede sig det senere fremkomne Forslag af Samme om Fremgangsmaaden ved at erhverve Eiendoms- og Mortifikationødom. Det første af disse Forslag forhandlede i December 1872 og foretoges med de stillede ændringsforslag til anden Behandling i Januar 1873, det andet foretoges i September til Oktober 1873.

Efterat saaledes de enkelte Partier af Lovudkastet om Nettergangsmaaden i borgerlige Domssager vare gennemgaaede, blev Udkastet efter en ny Forhandling herom i Oktober og Begyndelsen af November' 1873 forelagt samlet i November 1873, og i Slutningen af f. M. blev dette samlede Udkast endelig vedtaget som Grundlag for tredje Behandling.

Det af Goos imidlertid forsattede Udkast til Lov om Domsmagtens og den offentlige Anklagemyndigheds Ordning og om Nævningers Kaldelse var forelagt Kommissionen i De- cember 1870 og foretoges til fsrste Behandling i Januar til Mai 1871, hvorefter det forogedes med et Tillæg om Forsvarere og om Politimyndighederne, hvilket behandlede i Oktober

1872. Hans Forslag til Lov cm Strafferetspleien omdeltes i December 1870 til Juni 1872, og blev dets fsrste Behandling, som paabegyndtes i April og Mai 1871, fort til Ende i Tiden fra April til Juli 1872, hvorefter Lovudkastet revideredes.

Ved Udgangen af 1873 forelaa faaledes et ved anden Behandling vedtaget Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i borgerlige Domsfager, hvorimod saavel Udkastet til Lov om Domsmagtens Ordning som Udkastet til Lov om Strafferetspleien endnu kun havde under- gaaet en fsrste Behandling. I 1874, hvilket Aar fan betegnes som tredje Afsnit i Kom- missionens Virksomhed, fsrtes de to sidste Lovarbejder frem til samme Trin som Lovforslaget om den borgerlige Retspleie. Anden Behandling af de tvende Udkast foretoges i Januar til Juni 1874, og umiddelbart derefter ligeledes i Juni 1874 fandt tredje Behandling Sted as alle tre Lovudkast, idet der til Lovforslaget om Domsmagtens Ordning blev fsict et af Nellemann tidligere forelagt og i December 1871 og April 1872 behandlet Forstag om Sagførervæsenet.

I 1874 vare altfaa, asset sra den anden Afdeling af Lovforslaget om den borger- lige Retspleie, samtlige Forstag vedtagne ved tredje Behandling, og tilbage stod ved disse kun en Revision af Lovforslagene samt Udarbejdelsen as Motiver, Det tilbagestående Arbejde, der optog Aarene 1875 til 1877, danner det fjerde og sidste Afsnit i Kommissionens Virksomhed. med den nævnte Revision for Oie var allerede under Forhandlingerne nedsat staaende Udvalg*), hvis Opgave det var at gjøre Forstag til saadanne Rettelser,

derunder Redaktionsændringer, som endnu efter de forskellige Forslags Vedtagelse ved tredje Behandling fandtes nødvendige eller hensigtsmæssige.

Den endelige Behandling af Udkastet til Lov om Strafferetspleien foretoges med ændringsforslag og Henstillinger af det hertil nedsatte Udvalg i Oktober og December 1874, og Udkastet med Motiver vedtoges derpaa, dog med et dissentierende Votum af Ussing, i Marts 1875 i sin foreliggende Form. Paa lignende Maade foretoges en Slutningsbehandling af Udkastet til Lov om Domsmagtens Ordning med Mndringsforstag og Henstillinger af det paagjældende Udvalg, hvorefter Lovforslaget med Motiver i Februar 1876 vedtoges i den foreliggende Skikkelse.

med Hensyn til Lovudkastet om den borgerlige Retspleie vare Forhandlingerne foreløbig standsede ved Vedtagelsen i 1874 af et Udkast til sammes første Afdeling om Rettergangsmåden i borgerlige Domssager, og dettes endelige Behandling med Revisionsudvalgets ændringsforslag og Henstillinger foretoges i November 1876 og Januar 1877, da Udkastet vedtoges med Motiver, dog at Vrock og Nssing afgave dissentierende Vota.

Fra Udkastets anden Afdeling var der, som bemærket, udsondret forskellige Partier til særskilt legislativ Behandling. skjønt en Gjenoptagelse af de saaledes udskilte Afsnit i deres Helhed til fornyet Overveelse og Behandling maatte betragtes som liggende udenfor Kommissionens Opgave, kunde de dog ikke ganske forbigaaes i Lovudkastet om den borgerlige Retspleie, idet et enkelt Parti ligefrem maatte optages, og der derhos for andre nødvendigvis udkrævedes nogle nye Bestemmelser for at knytte den Ordning, der var givet i Konkurs- og Skiftelovene, til Udkastets almindelige Rettergangssystem Fremdeles stod med Hensyn til de Partier af Lovudkastets anden Afdeling, der ikke vare blevne udstille til særskilt legislativ Behandling, endnu tredje Behandling tilbage. Endelig var det nødvendigt i Udkastet at optage Bestemmelser om Lovens træden i Kraft og Overgangsbestemmelser.

Af de heromhandlede Arbejder blev Afsnittet om Rettens Tvang til Forpligtelsers Opfyldelse og om de foreløbige Retsmidler foretaget med dertil stillede ændringsforstag i Marts 1877 og vedtoges, efterat Revisionsudvalget havde stillet ændringsforstag, den 26. Mai

*) Disse Udvalg have for Lovudkastet om den borgerlige Retspleie befaaet af Krieger, Nellemann og Klein, for Lovudkastet om Strafferetspleien af Krieger, Goos og Klein og for Lovudkastet om Domsmagtens Ordning af alle de fire Nssvnte.

1877 tilligemed Motiver hertil. med Hensyn til de endnu tilbagestaaende Afsnit blev der stillet Forstag, dels af Nellemann (om Skifte af Dsdsbo og fællesbo m. m. samt om Konkurs), dels af Revisionsudvalget (om Lovens Træden i Kraft og Overgangsbestemmelser), hvilke Forstags Behandling sluttedes i Juni 1877, og efterat ogsaa Udarbejdelsen af Motiverne til det samlede Lovforslag var sluttet, blev det fuldstændige Udkast til Lov om den borgerlige Retspleie med Motiver forelagt og endelig vedtaget i Kommissionens Møde den 32. September 1877.

Efterat de af Kommissionen udarbejdede Udkast med Motiver til Lov om den borgerlige Retspleie, Lov om Strafferetspleien samt til Lov om Domsmagten, den offentlige Anklagemyndigheds, Politimyndighedens samt Sagførervæsenets Ordning vare modtagne, har Justitsministeriet derefter gjort Ekridt for at faa udarbejdet Forslag til de øvrige Love, som vilde blive fornødne, naar Reformen skulde gjenføres, og fandtes at burde ledsage denne, idet man ansaa det for nødvendigt eller i alt Fald hensigtsmæssigt, at Rigsdagen paa en Gang kunde faa et fuldstændigt Billede af den nye Ordning og de forskellige Konsekvenser, som den ogsaa i finansiel Henseende maatte drage efter sig. Der er saaledes udarbejdet et Forstag til en ny Lov om Retsafgifter, et særdeles vanskeligt og vidtløftigt Arbejde, men hvis Nødvendighed er indlysende, da den bestaaende Sportellovgivning, navnlig Sportelreglementet af 22 Marts 1814, aldeles ikke lader sig anvende under en fra den nu bestaaende saa forskellig Indretning af hele Retspleien, som den af Kommissionen foreslaaede. Det nævnte Udkast er udarbejdet af en i dette Øiemed af Justitsministeriet i August 1878 nedsat Kommission, bestaaende af Departementschef i Justitsministeriet Ricard som Formand, Generaldirektor for Skattevæsenet Lange, Departementsdirektør i Indenrigsministeriet Bache, Departementschef i Finansministeriet Blechingberg og Assessor i den Kgl. Landsover- samt Hof- og Stadsret Poulsen.

Som det fremgaar af Lovforslaget, har Kommissionen gjort hele Retsportellovgivningen til Gjenstand for en Omarbejdelse, uanset at ikke alle Dele af samme umiddelbart berøre af Retsreformen, i hvilken Henseende navnlig skal fremhæves, at Bestemmelser om Afgifterne for Thinglæsninger og de til Bestyrelsen af Skjeds- og Pantebøgerne hørende Forretninger ere medoptagne i Forstaget, hvorimod Spørgsmaalet om de frivillige Auktioner er udskudt til Behandling i særlig Lov. Idet man iøvrigt med Hensyn til Forslaget skal henvise til dette og den af Kommissionen afgivne Betænkning, vil man endnu blot bemærke følgende:

medens det paa den ene Side er fundet naturligt, at de, der nyde godt af de Fordele, som Benyttelsen af Retspleiens Organer medfører, ikke fritages for heraf at svare en Afgift, og at Statskassen i Afgifterne af Retspleien søger noget Vederlag for det særlige Arbejde, som ydes af Retspleiens Organer, har man paa

den anden Side troet ikke i Al- mindelighed at burde Tillægge Afgifterne af retspleien udover den antydede grændfe nogen finantsiel Karakter, uagtet Folgen heraf oienfyulig bliver en Mindreindtægt for Statskassen, hvis Etorrelse for en væsentlig Del afhænger af, om og i hvilket Omfang man for Frem- tiden vil beskatte frivillige Auctioner, samt af, om man vil følge Forstagets Bestemmelser om Afgifterne for Thinglæsninger.

Hvad Principet for Opkrævelsen af Retsafgifterne i den borgerlige Netsvleie angaar, har Forslaget forladt den nu brugelige Specialisering af Afgifterne, hvorefter hver enkelt Retshandling belægges med Afgift, og det er gaaet over til Opkrævelsen af faste, efter Sagens værdi beregnede Afgifter efter Omfanget af den stedfundne Behandling. Som følge heraf er der for Sager, der angaa Penge eller Penges værd, forestaaet en Tarif, hvorved Rets- afgiften er fastsat i Forhold til Gjenstandens værdi, medens der for andre Sager er fore- slaaet en bestemt Retsafgift. Den fastsætte Afgift danner nu Grundnormen for Afgiftsbereg- ningen ikke blot i borgerlige Domssager, men ogsaa ved Exekution og Tvangsauktion, Udpant.

ning samt Indsoetelses- og Udsættelsesforretninger og Arrest- og ForbndZforretninger, og sær- lige Afgifter blive ikke at beregne ved Siden heraf.

medens Reglerne om Skifteafgifterne holde sig nær til de i Skiftegcbyrloven af 30. Novbr. 1874 faststaaede, er der derimod i Forstaget truffet en ny Ordning med Hensyn til Afgifterne for Thinglæsninger og de til Bestyrelsen af Skjøde- og Pantebøgerne hørende For- retninger. Istedetfor at søge at tarifere de enkelte Thinglæsningstilfælde, ga^r Forstaget den Vei at fastsætte en bestemt mindre Afgift, som vil ucere at erlægge for enhver Thinglæsning, hvor ikke særlige Bestemmelser hjemle Undtagelse herfra, og ved Siden heraf bestemme en i Forhold til værdien beregnet Afgift for Thinglæsning dels af Dokumenter, hvorved Besid- delses- og Giendomsforholdene ved faste Giendomme sikkres, dels af Pantebreve, Leiekontrakter o. lign. Afgiften for Udslettelse og Aflæsning af læste Dokumenter er derhos forestaaet op- havet. Endelig gaar Forstaget, fcrat undgaa den nuværende omstændelige Regnskabs forelse med dertil hørende Revision, ud paa, at Thinglæsningsafgiftnerne berigtiges gjennem Stempling.

Af den ovenfor nævnte Kommission er der derhos udarbeidet Forstag til Lov om Ud- gifterne i Strafferetspleien. medens efter de gjældende Regler samtlige Omkostninger i kriminelle Sager udredes af Kommunerne, er der i Lovforslaget foreslaaet en Fordeling af disse, saaledes at de egentlige Delinkventomkostninger boeres af Statskassen, medens Kommu- nerne vedblivende skulle udrede Udgifterne dels til det underordnede Politipersonale dels til Indrettelsen og Vedligeholdelsen af Arresthusene med Inventarium, Opvarmning, Betjening og Rengjering, samt Udgifterne til Arrestanternes Bevogtning og til Tilvejebringelsen af de fornødne Retslokaler med Undtagelse af Lokalerne til Landsretterne. Kommunerne skulle derhos i Arresthusene modtage Arrestanter mod derfor at erholde en fastsat Betaling pr. Dag. Hvad angaar Fordelingen af de Kommunerne vedblivende til Last faldende Udgifter er der trufftt en Ordning, hvorved de nu i hoi Grad bebyrdede Kjøbstæder lettes, og en ligelig Forde- ling sinder Sted.

Sluttelig er der i Justitsministeriet udarbeidet et Forslag til Lov om lønninger m. m. for de i Lov om Domsmagts Ordning omhandlede Embeds- og Be- stillingsmand. med Henfyn til Størrelsen af de fonstaaede Lenninger skal man, idet man iøvrigt henviser til de Bemcerkninger, som nedenfor skulle gjørce med Hensyn til dette Forstag, paa dette Sted kun sremhæve, at Udgifterne i denn? Retning selvfølgelig maa blive Større end hidtil, endog om Hensyn tages ikke til de nugjældende, men til de ved de i forrige Session fremsætte Lovforslag forestaaede hoiere lønninge:, dels fordi Dommermyndighedens Adskillelse fra Politimyndigheden og Oprettelsen af en ny Embedsklasse, nemlig Anklagerne, nødvendig medfører en Forsgelse af Antallet af de lønnede Funktionærer ved Retspleien, dels fordi Lønnin- gerne, navnlig for Landsretsdommerne, maa fastsættes under behorigt Hensyn til de Større Fordringer, der stilles til disse Embedsmænd, sammenlignet ned de Fordringer, der nu stilles til Dommerne i Overretterne. Navnlig maa det fastholdes, at lønningerne fastsættes saaledes, at det ikke udelukkes, at Landretsdommerne, idetmindste for en Del, kunne blive rekrutterede fra Sagførerstanden, og da naturligvis ikke fra den Del af Sagførerne, som hverken har nogen Praxis eller nogen Anseelse, men netop fra den Del af bemeldte Stand, som baade har opsamlet Erfaring og Dse!se, hvilket kun ster ved en nogenlunde udstrakt Praxis, og tillige ved sin hele Virksomhed har erhvervet en grundfæstet Anseelse for Hæderlighed og Dygtighed. Skulde lønningsvilka^rene for Landretsdommerne blive sætte saa lavt, at Tilgang fra de bedre Sagførerce Klasse ikke kan ventes, vil det under den mundtlige Procesmaade ikke være muligt at tilveiebringe et Dommerkorps, som er fuldstændig jævnbyrdigt med Sag- førerstanden i Forretningsdpgtighed og hurtigt Overblik, og uden det kan det hele System ikke holdes oppe.

Naar Civilprocessen er medtaget ved Reformarbejdet, er dette ikke blot af den Grund noovendigt, at Grundlovens Bud kroeve Indforelse af Mundtlighed i hele Retspleien; men det vilde være forbundet med de største Ulemper og fore til de mest stodende Anomalier, hvis der ved Siden af Strafferetspleiens Ordning efter det nye System skulde bibeholdes den gamle civile Rettergang, og navnlig vilde Retsorganisationen da tabe al Enhed og falde ud i to forfkjellige Stykker, som det allerede af rent praktiske Henfyn vilde være vanskeligt at bevare ved Siden af hinanden. Hertil kommer, at vor ciuile Rettergang lider af saadanne Mangler, at den nok saa meget som den kriminelle Retspleie trænger til en omsattende Reform. I formel Hen- seende kan der ankes over, at den hviler paa spredte og ufuldstændige Lovbestemmelser, der i meget væsentlig Grad maa suppleres og udfyldes ved Praxis og for en Del ere afsattede mindre vel. I materiel

Henseende er det hele System for lidet udviklet, og kun ved en udstrakt, ikke tids- svarende og ikke principmæssig. Brug af administrative Bevillinger kunne Hullerne nogenlunde udjylde; ZnsbejlemInclserne ere afsattede med »occedde SamfærseIsorholo for Die og derfor utilbsrligt lange, værnethingsreglerne ufuldstændige og altfor snævre, Retsmidlerne indskrænkede til Appel, uden at der aaoes Adgang til lettere og hurtigere Former ved mindre vigtige spørgsmaals Indankning m. m. Men de vigtigste og mest følelige Ulemper ved vor Civil- proces ere dog dels overordentlige og stadig tiltagende Langsombed dels dens slappe og utilstrækkelige Sandhedsudforskning, begrundet i Bevissystemets Mangler.

I firsstnævnte Henseende ere de nuværende uheldige Forhold almindelig bekendte; ingen Anke mod vor Procesmaade er mere almindelig og tidlig og sildig gjentaget end denne. Ikke blot trække de vidtsftige Sager længe ud, i hvilke et stort Bevismateriale skal staffes tilveie, mange Vidner afhores, Oplysninger hentes langveis fra o. desl.; det er ikke at undres over og kan tildels ikke undgaas, hvorledes end Procesmaaden indrettes. Men ganske simple Sager af lidet udviklet Beskaffenhed, i hvilke Beviset hurtigt kan fremskaffes, eller maajke endog slet ingen særlig Bevisforelse behsves, kunne med Største Lethed udhales i adskillige Maaneder allerede ved Underretten, og naar Sagen appelleres, medgaar der et Par Aar, idetmindste naar den bringes helt op til Hoiesteret, og herved tænktes der endda slet ikke paa den Art af lovstridig Forhaling, for hvilken Parter eller Sagførere kunne drages til An- svar, men i de fleste Tilfælde kunne Sagerne henholdes paa foranfsrte Maade ganske natur« ligt og uden Brug af saadanne Ulovligheder i Rettergang, som kunne hindres eller straffes. Og Ministeriet ncrer Frygt for, at denne den civile Procesmaades Langsomhed er i en stadig og betcenkelig Tiltagen paa Grund af den stigende Tilbsielighed til vidtsftig Procedure, en Tilboielighed, som neppe er uden Sammenhæng med den altfor store Tiltagen af Sagførere og disses deraf følgende Tilboielighed til at gjøre saa meget som muligt ud af enhver Sag. Imod denne Tendents til Langsomhed i vor civile Procesmaade kan der neppe findes noget tilstrækkelig virksomt Middel, saalænge den skriftlige Procedure skal bibeholdes. Erfa« ringen har vist baade her og andensteds, at selv de omhyggeligste og udfsrligste Regler om Parternes Adgang til at faa Udslettelse da ere utilstrækkelige. Thi de kunne ikke overholdes af Domstolene. Den skriftlige Procedure fører med sig, at Dommeren egentlig slet ikke kjender Sagen, medens den procederes; først naar den optages, og Dokumenterne overgives ham til Gjennemgaaelse i hans Hjem, lcrer han Sagen fuldstændigt at kjende. Deraf følger, at han under Proceduren ikke er i Stand til at Afgjøre med nogen Sikkerhed, om de forlangte Udsættelse ere nødvendige til Sagens behørige Oplysning, og det maa altid stille sig saa, at han i Tvivls- tilfælde vil være nodt til at indrsmme en begjært Udslettelse. Den skriftlige Procedure bliver derfor en idelig Kamp mellem Retterne, forsaavidt det as Lovgivningen strengt indstcerps dem at bidrage til Sagens hurtige Fremme, og Sagførerne, som altid i længden mere og mere ville give ejter for den skriftlige Forhandlingsmaadetz naturlige Tenomts til Langsomhed. Herved tom- kes endda ikke paa det Tilfælde, at den ene Part finder fin Interesse i og derfor forsætligt

Forelagte Lovforslag m. m. 194

bestrcrber sig for at hale Sagen ud; thi at der da kan gaas meget vidt, behsver neftpe at bemcrrkes.

Den anden Hovedmangel ved vor Civilproces er dens Magtesloshed i Henseende til at faa den virkelige Sandhed for Dagen og den slappe og lidet indtrængende Bevisforelse. Den vigtigste Anke i saa Henseende er, at der i den ordinære Civilproces aldeles ingen Ad- gang er for Retten eller for Parterne til at fremdrage Modparterne til personlig Forklaring om Sagens Sammenhæng; begge Parter staa forskansede bag deres Sagførere, og intet Bi- drag til Sagens Oplysning kan faas paa anden Maade end gennem Sagførernes farvede Fremstillinger, der afgives skriftlig og efter en rigelig Betænkningstid. Der kan ingen Tvivl være om, at man i Reglen vil komme Sandheden langt ncrmere og komme langt lettere til den, naar Parterne møde eller dog kunne kaldes til personlig Forklaring om Sagens Sammenhæng ved mundtlig Afhorelse og Svar strax paa Stedet, udelt Betænkningstid og forudgaaende Konference med Sagførere om, hvorledes man hnsigts- mæssigst skal indrette sin Forklaring. DerNæst er Vidnernes Afhorelse ci heller virksom og indtrængende nok. Afhorelse over skriftlige Kvcestioner og Protokollation af alt, hvad Vidnet siger i Forbindelse med Oplæsning og Vedtagelse heraf, er en altfor langsom, stiv og tung Fremgangsmaade. En mundtlig, sig frit bevægende Examinati«! af Vidnerne og med Ret for Parterne til selv umiddelbart at udspørge Vidnerne vil give et meget Størrc Udbytte til Sagens Oplysning. Endelig er den legale Bcvistheori, navnlig de Indskrænkninger, den paalægger Retten i Henseende til Bevisbedømmelsen, en Hindring for den virkelige Sandheds Udfindelse, som dog endnu gjør sig gjældende paa mange Punkter, uagtet den legale Bcm's- theoris Afsvækkelse ved den nyere Retsudvikling, og man >'cr ikke sjældent, at Retterne maa begrunde deres Domme paa en officiel Godtroenhed mcd Hensnu ti! afgivne Forklaringer og Foranstaltninger, som staa i starp Modsætning til forstandige lægmænds naturlige Opsat- telse af det Passerede.

De angivne Hovedmangler ved vor Procesmaade lade sig ikke grundigt ashjælpe paa nogen anden Maade end ved Overgang til mundtlig Procedure. Det lader sig vel ikke paastaa, at intet kan gjøres sor at bsde paa de nævnte Mangler, saalænge den skrift- lige Procesmaade bibeholdes. Men der vil neppe ved de Reformere, som kunne gjøres paa Grundlag as den skriftlige Procedures Bibeholdelse, opnaas nogen vcescntlig eller varig Afhjælpning af Manglerne. Fsrst naar Proceduren bliver mundtlig, og Dommerne saaledes følge med fuldstændigt, efterhaanden som Sagen udvikler sig, og dersor ere inde i den, kan der med Nytte gribes

styrende og ledende ind fra Rettens Side for at fremme Sagen og hindre unødvendig Forhaling. Dertil kommer, og det er Hovedsagen, at den mundtlige Procedure erfaringsmæssigt ikke har en saadan naturlig Tendents til Langsomhed som den skriftlige. Sag- førerne fsle sig ikke fristede til at trcrtke Sagen i Langdrag. Tvertimoo naar de have >ai sig ind i den og trcnkt over, hvorledes den skal tages, hvilket nødvendigvis maa ske strar, hvor den procederes skriftligt og under Gventualmarimens Herredomme, ville de i Reg- len selv helst plaidere strar, medens de huske Sagen og dens Omstændigheder noie, chi Ud- sættelser ville i Reglen node Sagførerne til flere Gange at indstudere den samme Sag eller i al Fald opfriske Erindringen om alle Detailler i den. Den Forhaling as Sagen, som lig« ger i Sagsorernes vanemcessige Langsomhed og Lyst til at opsætte Procedures endelige Af- slutning, der i den nugjældende Rettergangsmaade i Grunden spiller en større Rolle end bevidst Villie til at forhale, finder i Reglen ikke Sted i den mundtlige Procesmaade. Naturligvis kan der ogsaa under den mundtlige Procedure være Sager, med Hensyn til hvilke endog lange Udsættelser ere uundgaeligt nødvendige, enten fordi Sagerne i sig selv ere meget vidtsftia/, eller fordi de nødvendige Oplysningers Tilvejebringelse kræver lang Tid; men Fordelen ved den mundtlige ForhaudlillgSlnaade ligger navnlig deri, at den store Mceugde af Sagerne, som ikke frembyde særegne Vanskeligheder i Henseende til Bevielførelsen, ville faa m meget rastere

Gang, og det tor under en hensigtsmæssigt indrettet mundtlig Procedure ventes, at de fleste Sager ville tilendebringes i lige saa mange Uger, som de nu kræve Maaneder. Hvad Be- visførelsen angaar, gjælder den samme Bemærkning. Det er vel ikke umuligt, med Bibehol- delse af dm skriftlige Procesmaade, at bode noget paa de nuværende Mangler, men nogen virk- som hjælp kan der kun kaas ved at indfore den mundtlige Forhandling. Retten til at stille Spørgsmaal til Parterne til oieblikkelig Be'varelse faar forsi sin fulde Betydning, naar Dom- meren er faaledes inde i Sagen, at han fuldkomment overser den og derfor kan rette sine Spogsmaal paa det. hvorpaa det kommer an, og afvise alt det, der er uden Betydning, og det vil Dommeren være. naar Forhandlingerne foregaa mundtlig for ham, saa at han strax optager alt det, der passerer, i sin Bevidsthed. Naar Proceduren er skriftlig, kan Dommeren derimod ikl'c stille Spogsmaal strax under Behandlingen af Sagen, thi han kjender den ikke; frst naar han har optaget Sagen og i sit Hjem gennemftuderet Proceduren, kunde han med Nytte stille spørgsmaal til Parterne, men dels vii cn saadan bagefter følgende Ret til at stille Spørgsmaal i hoi Grad forhale Proceduren og i mange Tilfælde give Anledning til, at den efter spørgsmaalenes Besvarelse og navnlig, naar noget Relevant er kommet for Dagen herved, saa at sige maa begynde paany, dels har Dommerens Ret til at stille Spørgs- maal kun sin fulde Betydning, naar den udoves in oontwsnti og strax ved Parternes forste Forklaringer om Sagens Sammenbcrng, medens den i hoi Grad taber sit værd, naar den fc»rst skal udoves Maaneder, ja Aar, efter at Erklæringerne over Sagens Sammenhæng ere afgivne, saa at Parterne endog i mange Tilfælde kunne gjøre gældende, at de ikke længere noie huske Sammenhængen, og i al Fald ville virre hoist utilboielige til at fravige det engang Sagte, hvorpaa Sagens hele solgende Behandling er bygget. Nt Vidne- afhoringen, naar alt, efterbaanden som det forklares, skal protokolleres og ratiha- beres, eibeller kan give det Udbytte som en fri mundtlig Afhoring af Vidnerne, der bevceger sig nogenlunde hurtigt med Spørgsmaal og Svar, kan Ingen bestride, som har hort begge Arter af Vidneafhoring. Det har derfor, selv afset fra Grundlovens Bestemmelse, ikke kunnet værc tvivlsomt, at Civilprocessen maattc medtages under Reformarbeidet, ikke mindre end Straffeprocessen, og at det ledende Princip ogsaa for Civilprocessen maatte værc Overgang til mundtlig Procedure. Ved den nccrmere Udførelse af denne Hovedtanke kan der gaas flere Veie, idct en Rettergangsform, der falder ind under den almindelige Betegnelse: mundtlig Procedure, kan indrettes paa forstjellige Maader. Den nærmere Be- grundelse af Lovforslagets Bestemmelser i saa Henseende maa fsges i de Kommissionsforslaget ledsagende Motiver: ber skal kun en mere almindelig Betragtning fremhæves. Naar der nu endelig efter 30 Aars Forlob strides til at indfri Grundlovens Lofte om Indførelsen af Mundtlighed i hele Retspleien, er det naturligt, at man fører sig til Nytte hele den udvik. ling. der andensteds er foregaaet i disse spørgsmaal i denne lange Aarrcekke, og at man undgaa de Fei! og Misgreb, som andensteds havde fundet Sted, og som man der fenere har maattet rette. Hverken for Civilprocessens eller for Straffeprocessens Vedkommende kan der være Tale om at vcelg? de Former, der vare de almindelig kjendte og brugte i 1849, men som i dc Lande, hvor de da fandtes, nu anses for overvundne Standpunkter og ere aflsste af nye Lovordningcr. Der er sidm den Tid opnaaet en større Indsigt i den mundtlige Procedures Natur og Vcefcen, og den praktiske Udouelse har tillige skabt en Rccrke Erfaringer i saa Hen- secndc, der nu ville komme ogsaa os til Gode. Navnlig er Tydstlands Forbillede lærerigt for os, dels fordi man der paa de fleste Steder gennem flere eller færre Mellemltrin er skreden frem fra en ren skriftlig Procesmaade til en mundtlig og saaledes netop har til- bagelagt den Vel, som vi jkullc gaa. dels fordi den videnskabelige Behandling af det helc Mnme og Undersøgelsen af dc almindelige Grundsætninger uden Tvivl er bragt til den størstc Heide der. De Forbandlinger, som have været korte om Tilvejebringelsen af en almindelig

tydfk Civilproceslov, og de Lovforslag, som i faa Henseende ere fremkomne, ere under Arbeidets Gang Revne idelig benyttede af Proceskommissionen. Det har derfor lige fra Kommissionsarbeidernes forfte Aar været anerkjendt af det overveiende Flertal af Proceskommissionens medlemmer, jfr. ovenfor S. 4 overft, at man ikke kunde blive ftaaende ved at realisere Mundtlighedsfordringen blot der igjennem. at der skabtes en mundtlig Plaidering af Sagen paa et mere eller mindre bindende skriftligt Grund- lag, men at det maatte gjælde om tillige at gennemfore Umiddelbarhedsprincippet i dm hele Bevisførelse, faaledes at de samme mænd, der skulde domme i Sagen, tillige fik fuld Adgang til selv at hore Parters og Vidners Forklarings og efter Omstændig- hederne stille spørgsmaal til dem, hvorved det Princip, der anerkjendes som det rette i

Straffeprocésfen, hvad enten løvrigt nævninger medvirke eller ikke, ogsaa blev gennemfsrt i Civilprocessen. Udførelsen af denne Tanke kan ske mere eller mindre fuldstændigt, og for- ffjellige praktiske Henfyn kunne medføre Lempelser i dens konsekvente Gjennemførelse. Navnlig møder her spørgsmaalet om Foreneligheden af Appel for Bevisspørgsmaalets Vedkommende med Nmiddelbarhedsprincippet. Lovforslaget har her gennemført Tanken fuldt ud og for Landsretternes Vedkommende udelukket egentlig Appel for Bevisspørgsmaalets Vedkommende, ligesom det tyske Udkast af 1872, og man har ikke ladet sig bevcege til at troede tilbage herfra, fordi det senere, under den videre Gang af Forhandlingerne om det tddfke Udkast, efter megen Strid og Meningsforfkjel blev vedtaget at vedligeholde Appel fra de kollegiale Retter i forfte Instans ogsaa for Bevisspørgsmaalets Vedkommende, naturligvis i den eneste Form, hvorunder Avpel er forenelig med en virkelig mundtlig Procedure, nemlig som nv Forhandling af den bele Sag for en hm'ere Ret. skjøndt Kommissionens Flertal ikke har været blind for de Betæneligheder, der kunne være forbundne med det opstillede System, Betæneligheder, der ncrres af et Mindretal i Kommissionen, har det dog, efter megen og gientagen Diskussion og Over- veielie, troet at burde fastholde det i sig Principrigtige, og derved bevare Analogien med Straffeprocésfen, og Justitsministeriet finder ingen Grund til heri at gjøre en anden Op« sattelse gjældende. Forsaavidt der hentes en Indvending mod Flertalssorslaget derfra, at Springet fra den nugjældende Ordning til den nye bliver saa overordentligt stort og vanske- ligt, kan hertil bemwrkes. at dette Argument vel betyder en Del i Tydskland, hvor der paa de fleste Steder allerede i Forveien har exifteret en mere eller mindre udviklet mundtlig Pro- cedure med et Appelsystem, i hvis Brug Dommerne og Sagførerne vare indsvede; men for os betyder det forsaavidt mindre, som det dog under alle Omstændigheder vil blive en faa stor og gennemgribende Forandring at gaa over fra en ren skriftlig til en virkelig mundtlig Procedure, at det ved Siden heraf cr af underordnet Betydning, om det nye System lidt mere eller lidt mindre afviger fra de overleverede Forestillinger; det bliver dog alligevel noget aldeles Nyt, hvortil vore Dommere og Sagførere skulle vcrne sig. Hvad Sagen selv angaar, da ville de Betæneligheder, som i Tydskland fornemlig ere fremførte mod Udkastet af 1872, ikke ramme Proceskommissionens Forslag, fordi der ved det er indrommet en videregaaendc Adgang til ny Foretagelse af Sagen end efter det tydfke Udkast og derved aabnet en Vei til at faa undskyldelige Feil og Undladelser i Bevisførelsen rettede. Vel bliver der berved Plads for andre Indvendinger imod Lovforslaget, Indvendinger, »'om ere fctrrkt gjorte gjældende af et Mindretal i Proceskommissionen (Brock), og som i det Vcrfent, lige gaa ud paa, at Retten til at begjære ny Foretagelse af Sagen kan misbruges i hsi Grad til dens Forhaling. Men herved maa erindres, at der dog i det Hele, under Forud- scetning af, at Domstolene ville følge forstandige Grundsætninger i at bevilge ny Foretagelse af Sagen, ikke kan voere lwgen Grund til at antage, at den nu ubegrændfede og ukontrolle- ret Adgang til at drage en Eag gennem alle Instantsernc og ved nttc Bevisers successi"e Fremdragelse give den en noesten ny Skikkelse i enhver af disse, en Fremgangsmaade, der,

stjondt den er i aabenbar Strid med vort Avpelsystems væsen, efter det ntevnte Mindretals Fremstilling fkal være meget almindelig i Høiesteret, ffulde være at foretrække i Henseende til Sagens hurtige Tilendebringelse fremfor et System, der vel tilsteder ny Foretagelse af Sagen, men kun undcr Forudsætning af, at Retten bevilger en faadan i Grkjendelse af, at Manglerne ved den tidligere Bevisførelse maa anses for undskyldelige. Selv om man antager, at Dom- stolene bor være meget liberale med at tilstaa ny Foretagelse af Sagen, cr dog Rettens Kon« tr>'l her tilstede, og ugrundet Forhaling af Sagen fan modvirkes ganske anderledes end efter det nugældende System, hvor enbver nok saa temerccr Appel kan iværksættes lige til Høiesteret (naturligvis forudsat at Sagen bar den bos os meget lille summa appLUMlis), og hvor Be- villing til at fremsætte nye Beviser i Nppelinlantsen >iltid gives uden al Efter- visnina af tilstrækkelig Grund. Forovrigt er det, som let ses, i Grunden ikke fra ?t vrin- ciftielt Standvunkt, at der kan qiores Indvendinger mod det nævnte Mindretals Forslag, forsaavidt lom det er Meninaen med det, at Umiddelbarbedsvrincivvet skal opretboldes der- ved, at den bele Bevisførelsc skal ajentages for Hoiefteret i Tilfælde af Landsretsdommens Appel, saaledes altsaa at Parter. Vidner og Syns- og skjønsmænd skulle møde paany for Hoiefteret og atter fuldstændigt afhores der; men det kan navnlig angribes fra et praktisk Synspunkt, dels foidi det vilde forogc Hoiefterets Forretninasbyrdc i cn saadan Grad, at det er tvivlsomt, om Retten vilde kunne overkomme det, dels fordi den ved Lovforslaget allerede stcrrkt forogedc Bebyrdelse af Parter, Vidner og Svns- og skjønsmornd med Reiser og per- sonlige møder vil blive yderligere meget betydeligt udvidet, og selvfølgelig derved ogsaa Ud- gifterne ved Rettergangen stige. Det er heller ikke Meninge med den tyske Proceslovs Regler om , Berufung", at Umiddelbarhedsprincippet skulde gennemfores i samme fulde Om- fang i Appellen som i forfte Instants, men det er forudsat, at det skrevne Bevismateriale fra den foregaaende Instants for en væsentlig Del skulde kunne benyttes, saa at en fornyet Afborelse af Vidner og Parter still de bore til Undtagelserne, og det kan i alt Fald ikke be- tvivles, at Lovens praktiske Gjennemførelse vil komme til at gaa stævkt i den Retning, og den hele Procedure i Appelinstantfcfn i Reglen komme til at hvile paa et skriftligt Bevis- materiale. Mindretallets Forslag gaar saaledes ifølge dets Hensigt ikke ud ftaa det, som nu er bleven den endelige Ordning i den tydfke Proceslov, og som i Virkeligheden er en af praktiske Hensyn foranlediget Opgivelse af Umiddelbarhedsprincippet for Appelinlantsens Ved- kommende, men dcraf følger ogsaa, at Mindretalsforslaget ikke vil kunne frembyde de samme Fordele og Lettelser som den tyske Lovs System.

Et andet Mindretal i Proceskommissionen (Ussing) har i det Hele ikke kunnet flntte sig ti! Kommissionsforslagene og fraraadet at foretage en saa gennemgribende Forandring af den gjældende Procesmaade og Retsorgani'ation. Dette Mindretal bar ment, at man burde indskrænke sig til at foretage faadanne ændringer i den beftaaende Ret og give saadanne Tillæg til den, at de vigtigste og foleligste

Ulemper ved den gjoeldend ecivile Procesmaadc kunde afhjoelpes, hvorved det da løvrigt forudsættes, at mundtlig Forhandling i et vist Omfang ikke var udelukket, ja endog maafke kunde bruges med Nytte. Men da dette Mindretal ikke bar ud- trdkt fin Dissents i bestemt formulerede Forslag eller Mndringsforstag, men indskrænket sig til almindeligt holdte Antydninger, maa Ministeriet paa Sagens nærværende Trin indskrænke sig til den Bemærkning overfor det nævnte Mindretal, at den af det antvdede Fremgangs- maade efter Ministeriets Mening ikke vilde kunne anses for, og sandsynligvis heller ikke af Rigsdagen vilde blive taget for et virkeligt Forssg paa at udfsrc Grundlovens tz 7 4. der ikke indfkrænker sig til at udtale, at der skal arbeides henimod Offentlighed og Mundtlighed ogsaa i Civilprocesfen, men fordrer, at Offentlighed og Mundtligbl'd ikke blot saa snart som mu- ligt, men ogsaa saa vidt som muligt ffal gennemføres i hele Retsplejen,

Mundtlighed og Offentligbed opstilles i Gmndlovens § 74 som Formaal kor hele Retspleiens Omordning. Disse Grundfcrtninger vedkomme altsaa Strafferetspleien i lige Grad som den borgerlige Netspleie, og Vigtigheden af det øiemed, at begge Forgøreninger af Rets- vleiien komme til at hvile paa en fælles Retsorganifations Grundlag, maatte stille det som en af Opgaverne for Kommissionen, faa vidt Hensynet til Wmnernes forskellige Karakter til- lod det, at gennemføre Mundtlighedsprincivet vaa en i Hovedtrcrkkenc ensartet Maade paa begge Omraader. Denne Opgave er fuldstændig loft i de foreliggende Udkast, og allerede derved adskiller Forslaget om Straffeprocessen sig væsentlig fra de crldre, ovenfor omtalte For- flag om denne Del af Retspleien. For disse var Hovedopgaven Ordningen af Procesfen i de Straffesager, til hvis Paadommesse Nawmnacr skulde medvirke, og paa dette Omraad bavde de, overensstemmende med alle Forbilleder, gennemfsrt en virkelig Mundtligbed. Uden- for bine Sager toge de crldre Udkast det derimod mindre strengt med denne Grundsætning. Man mente her Paa samme Maadc, som Tiladet tidligere allevegne havde været med den borgerlige Netspleie, at kunne bjcrlyve sig med langt Mindre. Forst den nyeste Tids Behand- ling af de berhen horende Sftorgsmaal har bragt det til Klarhed, at de Grunde, der tale for Mundtligheden, isse ere eiendømmelige for Nlevningsager.

At det foreliggende Udkast om Strafferetspleien ved den ensartede Gjennemforelse af Mundtligbedsprincippet bar kunnet ncrme sig faa meget til Udkastet om den borgerlige Rets- pleie, som det er Tiladet, er vel en ubestridelig Fordel, men deri alene ligger selvfølgelig ikke et tisstræfkesigt Forsvar for Rigtigheden af dette Princip Gjeunemforelse i Straffeprocessen. En selvstændig Provel"e af Mundtligbedsprincipets Betndning for Straffeprocessen vil vise, at ikke alle d? Betragtninger, der tale for dette Princip i den borgerlige Retsplne, pasfe paa samme Maade i Straffeprocessen under alle Forudsætninger, men at de kun med wld Styrke kunne gsores ajcrldmde her, naar Straffeprocessen forudsættes at skulle bygges paa Anklagegrundsætningen i Stedet for paa det inkvisitoriske Princip, som behersker den nuamdende Ret.

Ganske vist kan der ikke uden Grund ankes over, at den nuværende Straffepoces ofte er langsom, og vel bærer den skriftlige Procedure i Domsbehandlingen kved luftiNager og i endnu boiere Grad Vidtløftigheden ved den for Domsprovelsen nødvendigc Skriftlighed af ssorundersegelsen en vcefentlig Del af Skylden herfor. Men Hovedgrunden til, at en stor Del Straffesagers Behandling trcrkker i Langdrag, ligger dog i den Tid, som Forhoret over den Sigtede, naar han ikke afgiver Tilstaaelse, skjøndt grundet Mistanke vedbliver at hvile paa ham, nødvendig medtager. Skal Forhoret over den Sigtede beholde den samme Betyd- ning, som det nu bar, vil denne Grund til Forhaling ikke kunne undgaas, hvorledes end Procesfen indrettes. Og under denne Forudsætning vilde det da kunne blive et spørgs- maal, om den i Forhold bertil mindre betydelige Fremskyndelse af Sagen, som kunde vindes ved Mundtligbeden, ikke omtrent lige faa godt kunde opnaas paa anden Maadc, f. Ex. ved, som Kommissionens Mindretal (Usfing) antyder, at opgive Anvendelsen af Aktorer og, naar den Sigtede onfker det, ogsaa af Defensorer i de første Instantser, ved at udvide Kredsen af de Sager, hvor der i Stedet for det ordincrcr Antal af tre Instantfer kun indrommes to, og ved andre lignende Forholdsregler, der ikke medførte indgribende Forandringer i det Bestaaende.

Naar det derNæst, efter hvad ovenfor er bemcerket, er en Hovedgrund til at indfore Mundt- ligbedsprincippet i sin fulde Udstrcrkning i Civilprocessen, at det alene derved er muligt at afbjcelvc den Mangel paa Evne til at bringe den virkelige Sandbed for Dagen, som især Udelukkelsen ak al Adgang til at fordre personlig Forklaring af Parterne og den tunge Vidneafboresc vaa- trncker den nu gjældende Civilproces, er det indlvsende, at en Straffepoces, deri fuldeste Maal drager Nytte af det Middel tis Sandhedens Udfindelse, der ligger i Forboret over den Sigtede, og som heller ikke binder Vidneafhørelsen til Civilprocessens stive Former, ikke eller i alt Fald ikke i samme Grad un-

derligger Bebrejdelsen for utilstrækkelig Benyttelse af disse Midler til at faa Sandheden frem. særlig ved Forhoret over den Sigtede gaar den gjaldende Straffepoces jo endog langt ud over den Gromdse, som Civilprocesudkastet drager fra den tilsigtede Partsafhørelse i de borgerlige Retstrætter. Tilbage bliver da Hensynet til, at Mundtlighedsprincippet bringer Beviserne umiddelbart frem for den dømmende Ret. Dette Hensyn har utvivlsomt ogsaa sin særdeles store Betydning, og til at afkrcefte denne er det aabenvart ikke nok, at Forhors- dommeren og den Sagen paakjendende Dommer i første Instantt jevnlig efter den gjældende Straffepoces ev den samme Person, som altsaa vil have faaet det umiddelbare Indtryk af Bevisforelsen. Thi selv bortset fra de mange Tilfælde, hvor dette ikke staar til, er den i fsrste Instantt trufne Afgjørelse af Bevissporgsmaalet dog undergivet de hoiere Instantters Provelse, og disse ville altid kun have skrevne Akter at domme efter. Men negles kan det itke, at Trangen til en umiddeldar Bevisforelse er mindre

stank i alle de Tilfælde, hvor et Domsbehandlingen forudgaaende Forhor har fort til en Tilftaaelse, hvis Troværdighed der ingen Grund foreligger til at betvivle. Naar disse Tilfælde ere de overveiende hyppigste og maa forudscettes som de normale, ligger det ikke fjernt at spørge, om det ikke maatte være muligt red særlige Regler at vinde Umiddelbarhedens Fordele for Undtagelsestilfældene, men løvrigt blive staaende ved den gjældende Ret som brugbar for de regelmæssig forekommende Sager. Helt anderledes stiller Sagen sig, naar det forudsættes, at Forhoret over den Sigtede ikke i den nye Straffeprocess ska! bevare sin nuværende Karakter som enhver Straffesags egent- lige Kjerner, som det Hovedmiddel til Sandhedens Udforskning, hvilket det er Ret og Pligt at benytte til det Merste, saalænge der i en foreliggende Mistante er nogen Opfordring der- til, og saalænge Haabet om at opnaa Noget ved det, uden at overskride de grændser, Lovgivningen scettes for Anvendelsesmaaden, ikke maa opgives, men at Forhoret derimod skal holdes indenfor den grændse, som angives ved, at den Sigtede vel er Bevismiddel, som tan og skal benyttes, men kun for saa vidt det kan ske liden Tvang af nogen Art, direkte eller indirekte, og hvis Benyttelse derfor maa standse, naar han har afgivet udvortes fyldestgørende Svar om ethvert Punkt, hvorom Oplysning af ham efter Sagens Beskaffenhed maa onfkes, eller endog uden detle, naar han rcegrer sig ved at gire yderligere Svar eller Oplysninger. At under denne Forudscetning selve Forhoret ikke vil kunne give Anledning til langvarige Forhalingen af Sagerne, er klart, og af den Grund vil atter Betydningen forhoies af den Fremskyndelse, der kan vindes ved Mundtligheden. Men dertil kommer en anden og vasentligere Betragtning. I det Forhor over den Sigtede, som den nugældende Straffe- proces kjender, har det inkvisitoriske Princip i denne sit mest fremtrædende Udtryk. Opgiver man det, er dette Princip Kraft brudt, og det bliver nødvendigt — da man ikke kan ind- skrænke sig til at rive ned uden at bygge op — at søge et andet Grundlag for Sagens Behandling og særlig for Bevisførelsen, der kan erstatte det Tabte. Det er denne Erstatning, som Anklageprincippet skal give, og allerede derfor maa den Tanke forkastes at søge Midler til at fremme Sagen ved at bortkaste Bestanddele af den nuværende Proces, der vil have liden Betydning i en løvrigt inkvisitorisk Proces, men ere uundværlige i en Anklageproces. Men Anklageprocessen kan kun give hin Erstatning i tilstrækkelig Grad, naar den undersøttes af en gennemføvt Mundtlighed. Ikke en skriftlig, men en mundtlig Anklageproces maa blive Kravet. Repræsentanterne for Anklagen og Forsvaret, hvem i Anklageprocesseu den Opgave at fremskaffe Materialet til Sandhedens Udfindelse i firsste Række paahviler, og som ikke regelmæssig kunne stole paa, al et forudgaaende Dommerforhor fremskaffer en Tilftaaelse, der sparer dem Arbejdet, kunne kun vente fuld Frugt af deres Bestrebelser, naar det Bevismateriale, der i Sa- gen staaer til Raadighed, fores umiddelbart frem for den dømmende Ret o^ derved kommer til at virke med fin fulde Vægt, i sin hele Fulmændighed og uden Farve af noget Mellemed paa dem, der skulle domme. Paa den Eventualitet, at dette kan blive nødvendigt, for at faa det størst mulige Udbytte ttt Sandhedens Oplysning af de for Haande« værende Bevismidler, maa An-

klageprocessen normalt indrettes, og den Omflændighed, at der ofte enten forud vil foreligge eller under Bevisførelsen for den dømmende Ret vil fremkomme en fuldstændig og troværdig Til- staaelse, kan kun faa Betydning til at lette i svære eller mindre Udstrækning nogle af de Byrder, som den normale Ordning fører med sig, men som under denne Forudsætning ikke ere nødvendige, et Hensyn, der ogsaa paa forstjellig Maade er taget i Betragtning i Udkastet, se saaledes § 8, § 260 og § 324.

Efter det Anførte vil det indses, at red Forstag om en Reform af Strafferetspleien er det vigtigste og for den hele Reforms Rettevidde ogsaa med Hensyn til Mundtlighedens Gjennemførelse Afgjørende Spørgsmaal det, om det inkvisitoriske Princip skal bibeholdes, eller om Straffeprocessen skal bygges paa Anklagegrundscetningen. Kommissionens overveiende Flertal har været enigt i, at det sidste bør virke Tilfældet, og den har herved ikke blot fulgt det Spor, som den hele europæiske Reformbevægelse paa dette Omraade anviser, og som lige- ledes har været sulgt af de celdre Udkast, men den maa ogsaa erkjendes derved at have om ikke Grundlovens udtrykkelige Forskrift saa dog dens Forudsætninger for sig. Thi om end Grundlovens § 74 ikke som et Formaal for Reformen,

er det dog dels vift, at ingen af de Ire Fordringer, den opstiller — Mundtlighed, Offent- lighed og Nævningers medvirkning — kunne faa den Betydning, som er tilsigtet, i en Proces, der vedbliver at være inkvisitorisk, dels have forskellige andre Bestemmelser i Grund- loven anvist Veien, saaledes ikke blot § 71, der drager en formel Konsekvens, men ogsaa Z§ 80 og 81 i Forbindelse med den midlertidige Bestemmelse § 4. De retlige Garantier, der i disse sidste gives den Sigtede, ere hentede fra Anklageprocessen, og kun i en saadan kunne de faa deres fulde Betydning.

For samtlige de omtalte Grundlovsbestemmelser ligger jo nemlig den Tanke til Grund, at Straffeprocessen skal indrettes saaledes, at den samtidig med at værne om Samfundets Silkerhed og Straffelovenes Haandhævelse skal respektere visse grændser, som ere den Sig- tedes Ret og stulle tjene til hans Betyggelse mod den hensynsløse Udsvelze af delt offentlige Magt, selv hvor det sker for et berettiget øiemeds Skyld. Men paa dette Synspunkt hviler netop Anklageprocessen, idet den gjør Adskillelse mellem Dommer, Anklager og For- svarer, idet den bringer Dommerens Hverv i en Straffesag indenfor de grændser, som flyde af det rene Dommerbegreb, og paalægger ikke ham, men Parterne eller deres Repræsentanter i første Række at være virksomme for Fremskaffelse af Anklage- og Forsvarsmaterialet, idet den derved anerkjender ogsaa den Sigtede som Part, der maa have en Parts nødvendige Rettig- heder, og idet den derfor bl. A. særlig erkjender, at et Forhor, som hviler paa den Tanke, at den Sigtede maa kunne tvinges tit at give Oplysninger, ikke bør sinde Sted. Inkvisitions- processen derimod, hvor Virksomheden i Sagen er samlet

paa Dommerens Haand, der gjør Straffesagen tte til en Retstrctte mellem Parter for en Dommer, men til en Under- søgelse af en Dommer mod en Sigtet, kan i den Sigtede ikke se andet end en Udforsknings- gjenstand for Dommeren; den kan ikke ud fra sit cget Princip anerkjende grændser for Dom- merens Ret til at ose af denne Oplysningskilde, og sættes saadanne grændser af udenfor liggende Henlyn, vllle de ikke let faa den fulde Betydning, fordi de staa i en indre Strid med den Opgave, som er sat Dommeren, der vil have og fsle Ansvar for ikke at have fyl- destgjort denne, naar han drager grændsen for fin Udforskningsvirksomhed for snæv^v. Det kan derfor aldeles ikke undre, at s. Er.. Grundlovens § 80 i alle de Punkter, der ikke have en aldeles bestemt Karakter, ikke i nogen betydelig Grad har kunnet indvirke paa Varetægts- fængslets Benyttelse i den nugældende Etraffeprocess.

Idet det foreliggende Etraffeprocessudkast har optaget Anilagcprincippet som Grund- laget, er cet cillsaa ille staaet ind paa en ny Bane, men det har fulgt Grundlovens og de tidligere Uctasts Anvisning. Derimod bor del fremhæves som den anden Hovedeiendommc- ligoeo ved delte Udkast i Modscrlning til de tidligere, at det i Større Fylde og med Større

Bemærkninger til samtlige foranstaasnde Rets-Reform-Lovforslag.

Konsekvents har gjort Folgescetningerne af Princippet gjældende baade i Henseende til rigtig Sondring af Funktionerne og i Henseende til de førstjellige Faktoreres Rettigheder og Pligter, og det ikke blot for enkelte Procesafsnits Vedkommende, men under hele Sagens Gang. Ud- kastet har med Hensyn hertil fulgt den Udvikling, som ogsaa andetsteds paa Europas Fastland har gjort sig gjældende. Oprindeligt kaldte den nye Proces, som forsi i Frankrig og senere i andre Lande dannedes med engelsk Forbillede for Bie, sig vel en Anklageproces; men i Virkeligheden bevarede den Inkvisitionsprincippet fuldstændig under Forundersøgelsen og knyttede kun dertil en i Anklageform holdt Hovedforhandling. At derved i Virkeligheden var vundet saare lidet, blev efterhaanden klart, og Fordringerne om en virkelig Anklageproces traadte da stcerkere og stcerkere frem, samtidig med, at den videnskabelige Forhandling ivrig beskjeftigede sig med at trcrnge dybere ind i dennes væsen og med Studiet af det engelske Forbillede. Paa hint Standpunkt, der indskrænker Anklageprocessen til en Form om en inkvisitorisk Kjerne, ere de celdre danske Udkast nu ganske vist ingenlunde alle blevne staaende. Det er netop et Fortrin, der udmcrrker flere af dem, at de ikke have indfkrænket sig til en Gjengivelse af det ufuldkomne franske Monster, men i vigtige Punkter have nærmet sig mere til den engelske Straffeprocess. Til en fyldestgjørende Losning af den Opgave, at gjøre Anklageprincippet til den virkelig hele Sagen beherkende Grundscetning, ere de imidlertid ikke naaede. Det er ikke nok til at bryde med det inkvisitoriske Princip at opstille en Regel om Forhoret over den Sigtede, beregnet paa at betage dette dets egentlig inkvisitoriske Karakter. En saadan Regel kan aldrig afsattes med den Bestemthed, at den sikkrer herimod. Hvor klar end grændsen er for Tanken, kan den dog let udviskes i Praxis, naar der ikke haves anden Sikkerhed end en saadan Lovregel til at holde Forhoret i det rette Spor. Sikkerheden maa ligge deri, at det ftaar klart, at Hovedrollen og dermed Hovedansvaret med Hensyn til Bevismaterialets Fremskaffelse og Be« nyttelse ikke ligger hos Dommeren, og hertil er det atter ikke nok, at en Grundscetning udtales i Loven. Tkal Vcegten ikke desuagtet komme til at hvile paa Dommerens Virksomhed, og skal dette ikke igjen fore til, at Forhoret umcerkelig falder tilbage i sin nuværende Karakter, maa det nødvendig kræves, at der organiseres en Anklagemagt, der har en saadan Styrke og en saadan Enhed, at den er istand til at hcevde sin Stilling som den Faktor, i hvis Hcender alle Traadene til Sagens Oplysning fra Anklagens Side lobe sammen, hvis Tanke behersker den hele An- klagevirksomhed fra fsrft til sidst, og som ikke maa kaste Byrden og Ansvar fra sig over paa Dommeren. Dette maa kræves bande for Samfundets Skyld, for at det ikke skal staa magtes- Isst ligeoversor Forbrydelserne, naar Inkvisitionsprincippet opgives, og det maa ligesaa vel krcc- ves for den Sigtedes Skyld, fordi en svag Anklagemagt uundgaaelig bringer det inkvisitoriske Princip paany til Magten trods alle Lovudtalelser. Det er ikke ved at svcekke Anklagemagten, men ved at styrke Forsvarsrettighederne, at den Sigtedes Interesse skal tjenes. I Overens- stemmelse med denne Betragtning har Udkastet stabt den særlige Statsanklagermstitution og or- ganiseret den cg Politiet som dens hjælper med hint Maal for Die. At man ikke vil sky de Dffre, som dertil ere nødvendige, er den uundværlige Betingelse for, at det tor tilraades at for- lade det inkvisitoriske Princip og derved gennemvve en faa vidtgaaende Reform, som Udkastet tilsigter. Heri har hele Kommissionen været enig, og Forudsætningen om, at der paa denne Maade gives det Offentlige de fornødne Midler ihcende til kraftigt værn for Samfundet lige- overfor Forbrydelser, er særlig udtalt af et Antal medlemmer, som Betingelse for, at de overhovedet have overvundet deres Betænkelighed ved en saa vidtgaaende Reform, som Ud- kastet tilsigter.

I Overensstemmelse med den fremhævede Grundtanke paahviler det efter Udkastet den offentlige Anklagemyndighed at forberede Anklagen ved selv at fremskaffe Anklage- materialet, og den er i intet Tilfælde berettiget til at kaste denne Opgave over paa Dommeren. Statsanklagercn kan paakalde Rettens medvirkning ti! enkelte for Efterforskningen nødven- dige Aktcr, :ueu en sammenhængende, egentlig Forundersøgelse kan han ikke kræve for An Forelagte Lovforslag m. m 195

klagens Skyld. Naar Forunderssgelse ved Retten efter Udkastet kan blive nødvendig, er det al- tid kun for den Sigtedes Skyld. Den er at betragte som en Forsvarsret. Saa snart Under- fsgelsen, uden endnu at være modnet til Anklage, retter sig mod en bestemt Mistcenkt, som nu skal underkastes alle de af en faadan Mistanke flydende følger, bor det for den Sigtedes Skyld være Regel, at Underfølgelsen ikke forbliver underkastet Anklagerens Eneraadighed. Undersøgelsen bor fra nu af fores for og med Retten, forat ikke

Anklagerens Interesse en- sidig, men ogsaa Forsvarets Interesse kan blive varetagen, og for at ikke Langvarigheden af de Onder, den Sigtede underkastes, skal komme til at bero paa hans Modpart i Sagen. Ved den nœrmere Ordning af denne Forundersøgelse har der i Kommissionen vist sig en Uoverensstemmelse mellem de medlemmer, der have sluttet sig til Udkastet, ligeoverfor det af et med« lem bestaaende Mindretal, den eneste Uoverensstemmelse, som det ikke under Forhandlingerne lykkedes at udjœrvne. I Virkeligheden bevœger denne Uoverensstemmelse sig dog paa et temmeligt begrænset Felt. Hele Flertallet bar nemlig paa den ene Side været enig deri, at Anklageprincipets Gjennemførelse under denne Forunderfølgelse maatte lide væsentlige Ind- strænkninger, hvis der ikke skulde opstilles et Apparat af Kræfter, som det hverken efter øiemedet eller af andre Grunde kunde an"es forsvarligt at Mie Krav paa, og paa den anden Side deri, at der ikke skulde lægges nogen Hindring i Veien for Partsvirksomheden. Dette i Forbindelse med den regelmæssig ogsaa her stedfindende Offentlighed maa altid ude- lukke denne Forundersøgelse fra at antage den nuværende Forundersøgelses strænge og ude- lukkende inkvisitoriske Karakter, om der end maa paaregnes en Større Selvvirksomhed fra Dommerens Side, og særlig for den Sigtedes Skyld, end der forudsættes under Hoved- forhandlingen, Forstiellen er praktisk set kun den, at Mindretallet ved udtrykkelig Bestem- melse vil have udhæret Opfordringen til Parterne om ikke at lade Initiativet til de For- holdsregler, Undersøgelsen kræver, slippe sig af Hinderne og særlig vil have Anklagens Re- præsentant paalagt visse bestemte Pligter i saa Henseende, medens Flertallet uden Forbehold lægger Initiativet i Dommerens Haand, overladeude Graden af Parternes medvirkning til disses eget skjøen. Det er nu klart, at under begge Forudsætninger kunne Forholdene ud- vikle sig paa selv samme Maade, og da der, som bemærk. 't, ikke kan være nogen grundet Frygt for, at Flertallets Forslag skulde føre til, at Forunderfølgelsen beholder sin nuværende Karakter, har man anset det for naturligt at følge dette, der lader friere Rum for den efter Forholdene naturlige og til de forhaandenværende Kræfter bedst svarende Udvikling. Som et andet vigtigt Punkt, hvor Udkastet har ment at burde udruste den Sigtede med en særlig hidtil i vor Ret og i de celdre Udkast ukjendt Forsvarsret ligeoverfor den nye og stærkere Anklagemagt, som stables, skal man endnu fremhæve den Adgang til en Forprovvelse og even- tuelt Tilbagevisning af Anklagen uden Hovedforhandling, som findes hjemlet i Forslagets fjerde Afsnit Kapitel I. Ogsaa dette er en vigtigt Side af den Plan, hvorefter Udkastet gennemfører Anklageprocessen, nemlig en stærk Anklagemagt, men jcevsides med den en kraf- tig betrygget Forsvarsret.

Den mundtlige og offentlige Anklageproces er efter det anførte den Ordning, som det foreliggende Straffeprocessudkast overensstemmende med Grundloven har gennemfsrt paa det hele Omraade. Dertil knytter det saa, ligeledes overensstemmende med Grundloven, Ind- forelsk af nævninger til medvirkning ved Paadømmelsen af en vis Kreds af Straffesager. Ogsaa denne Side af Straffeprocessen har i den Aarrække, der er forløbet, siden denne Sag sidst forelaa for Rigsdagen, været Gjenstand for megen Forhandling i Næsten alle Stater. Under denne Forhandling er der fremkommet alvorlige Angreb paa Berettigelsen af selve Principet om lægdommerens medvirkning. Af endnu Større Betydning har den Strid været, der særlig i Tydstland er bleven ført med Iver og Dygtighed fra begge Sider, om den til- vante nævningeform eller den Form, der med et til de historiske Forbold hos os svarende Navn kan betegnes som meddommændsinstitutione,!, var at forettcrkke. Udfaldet af denne

Kamp, forsaavidt det finder Udtryk i Lovgivningerne, er blevet til Fordel for nævningeinstitutionen. Intetsteds er den blevet afskaffet, hvor den havde faaet Plads. I adskillige Stater, der ikke tidligere havde den, er den blevet indført. meddomsmændsinstitutionen har ikke i Tydfk- land, hvor der dog er indrsmmet den et vist Omraade, fortrængt den. Selv om Grundlovens Bud ikke havde været, maatte disse Kjendsgjermngers Vœgt være tilstrækkelig til at fjerne Tanken om i dette Udkast enten at opgive Fordringen om Lægdommere eller at forestaa nogen anden Form end den af Grundloven fordrede.

Men stjsndt den saaledesførte Forhandling ikke har rokket nævningeinstitutionen, har den dog baaret vigtige Frugter for dens grundige Forftaaelse og rigtige Anordning i Lovgiv- ningerne. Dette Udbytte har det foreliggende Udkast draget Nytte af, og det kan da frem- hæves som dets tredie væsentlige Ejendommelighed, at det har bragt nævningeinstitutionen til Udførelse paa en til dets Tanke mere svarende Maade end de tidligere Udkast og derved skaffet den de bedste Betingelser for at beftaa den Prove i Livet, som den, naar Forslaget bliver til Lov, vil have at bestaa hos os. Det Hovedpunkt, som i denne Henseende Opmærksomheden iscer maa henledes paa, angaar Bestemmelsen af Forholdet mellem Nævningernes og de retskyndige Dommeres medvirkning ved Sagens Afgjørelse. Udkastet har her fuldt ud gennemfsrt den engelske Rets, i Fastlandets Lovgivninger endnu langtfra tilstrækkelig anerkjendte Regel, at nævningerne paa- kjende hele Skyldsvrzsmaalet og ikke blot enkelte Dele deraf, end sige blot Bevisspørgsmaalet. Men paa den anden Side har det ikke lukket Diet for den store Mislighed, som det vilde være, om en Sigtet alene skulde være voldgiven denne Nævningernes Afgjørelse. Lige saa fuldt i Overensstemmelse med den engelske Rets Grundtanke og med den Opsattelse af Institutionen, som altid har værct klar for den almindelige Bevidstbed, har det hœvdet, at nævningernes med- virkning skal forøge ikke formindste Garantien for den Sigtede. Det har derfor ikke ind- strænket de retskyndige Dommeres Ret til Afgjørelse af det sekundære Spørgsmaal om Straffens Størrelse, men har tillagt dem en Net til af bestemte Grunde og under visse Betingelser at tilsidesætte en Afgjørelse af nævningerne, som erklærer den Sigtede for skyldig, med den Virk- ning, at den Sigtede enten strar eller efter en ny Forhandling frifindes. Forsi herved har Institutionen faaet en Skikkelse, der virkelig svarer til dens Forbillede, men som tillige har nodvendiggjort en

Række særlige Former, hvis ikke Reglen enten skulde stabe Forvirring eller blive et dødt Bogstav.

Ved nærværende Sags Forelæggelse for Rigsdagen har Ministeriet — saaledes som det fremgaar af Foranfsrte — fulgt den Grundscetning at afsatte Lovforslagene fuldstændigt efter Proceskommissionens Udkast. De ændringer, som ere foretagne, og som nedenfor nær- mere skulle blive angivne og forklarede, gaa enten kun ud paa at rette den Slags fmaa Inkurier, som altid hist og her ville indsnige sig i et saa vidtloftigt Arbeide, eller paa at crndrc Proceskommissionens Udkast efter senere udkomne Love, som paa en eller anden Maade berore de omhandlede Gjenstande, f. Ex. Vexelprocesloven af 28de Mai 1880. Kun en Undtagelse fra denne Grundscetning har man tilladt sig, idet Bestemmelserne i Retsor- ganisationslovens femte Afsnit om Sagførervæsenet ere noget omredigerede for at bringes i saa nær Overensstemmelse som muligt med det i forrige Session forelagte Lovforslag om denne Gjenstand og de LEndringer i det, som forestoges af det af Landstinget over dette Lovforslag nedsætte Udvalg.

Naar Ministeriet har fulgt den nævnte Grundscetning, uagtet det, hvis Sagen havde foreligger til fuldkommen fri og forudscetningslss Bearbejdelse, paa enkelte Punkter muligen vilde have stillet sig anderledes, er dette begrundet dels i den nuværende Justits- ministers personlige Stilling til Proceskommissionen og dens Arbeide. dels i en almindeligere Betragtning, som muligen vilde have fort ogsaa en anden Justitsminister, der havde ftaaet belt udenfor Prcceskommissionens Arbeider, til samme Resultat. Det fsrste Hensyn har naturligen maattet føre til, at der ikke fra den nuværende Justitsministers Side kunde vær?

spørgsmaal om i denne hans Egenskab nu at gjenoptage de iøvrigt forholdsvis faa og i alt Fald i praktisk Henseende mindre vigtige Punkter, hvori han i sin Tid er bleven over, ftemt under Proceskommissionens Forhandlinger, men han maa i saa Henseende føle sig bunden til at iagttage de naturlige Regler for et Samarbeide af denne Art, saaledes at naar et Punkt har været Gjenstand for udtømmende Drsftelse i Proceskommissionen, og han som medlem af denne har havt fuld Adgang ti! at yttre sig, maa Striden om et saadant Punkt være endt med den Beslutning, Proceskommissionens Flertal har taget, i alt Fald forsaavidt der ikke er Tale om Noget, som han maatte anse for ligefrem uretfærdigt eller stadeligt, og denne Karakter har Meningsforjkjelle'i ikke bavn noget Punkt. Det andet Hensyn af almindelige« Natur, ftaa Grund af hvilket det ikke er anset for rigtigt at foretage videregaaende 3Endringer i Proceskommissionens Forslag, er, at det ved et Lov- arbeide af saa vidtloftig og kompliceret Natur er umuligt, at Enighed mellem de sagkyn- dige Krcefter, som skulle bære en faadan Sag frem og støtte den ved deres Navne, kan til« veiebringes paa anden Maade end derved, at den Enkelte i Punkter, som ikke kunne be- tegnes som Principspørgsmaal, maa underordn? sig. Kun paa den Maade kan der opnaas et Resultat, som alle Paagjældende kunne slutte sig til, og som derigjennem kan fremtræde med nogen Autoritet overfor og gjøre Krav paa nog?n Tillid hos det usagkndige Publikum, Og dette turde ved nærværende Gjenstand være mere nødvendigt end ved mangen anden. Thi det kan ikke være andet, end at Forslag til saa gennemgribende Forandringer i vort hele Retsvæsen, Forslag, som stille saa store Fordringer i materiel og personel Henseende baade til Juristerne og til Befolkningen overhovedet, Forslaa, "om paa mange Punkter komme i Strid med nedarvede Anskuelser og Vaner baade hos Dommerne og Sagførerne, maa ventes modtagne med en vis Modstrceben og underkastede en noieseende oz uvelvillig Kritik. Hvis der overfor denne Modstand, som det er Ministeriet fuldt bevidst, at Sagen vil møde paa mange Steder, og som Ingen kan undre sig over, at den moder, forelaa en Flerhed af individuelle Meninger og Forslag i Stedet for et enkelt Forstag, som dog i al Fald de mænd. der i dette Anliggende maa betragtes som de bedste sagkyndige Krcefter, man under vore smaa Forhold har kunnet skaffe tilveie, cre enige om at stille, vilde Haabet om, at Sagen kunde gennemføres trods de store Vanskeligheder, den maa stsde paa, betydeligt forringes Det ligger i de menneskelige Forholos Natur, at der i alle videnskabelige Anskuelser og Op- sattelser aldrig er Stilstand, men en stadig Bevcegelse og Udvikling, og det er derfor let for- klarligt, at der i den Tid, der er hengaaet siden Afslutningen af Proceskommissionens Ar- beider og vil hengaa inden Retsreformens endelige Vedtagelse, rimeligvis vil vindes en klarere Indsigt i og korrekte Opsattelse af flere processuelle Spørgsmaal, ligesom selvfølgelig Proceskommissionens Forflag ei heller kunne gjøre Krav vaa at være uden Feil, mere end andre legislative Arbeider. Tillige kan det ventes, at Erfaringer fra andre Lande, hvor den mundtlige Procesmaade allerede er indfort, ville belære om Et og Andet, som det kan være tjenligt at tage i Betragtning ved Lovenes Afsattelse. Navnlig er der Grund til at have Opmærksomheden henvendt paa de Erfaringer, der i Tydfkland maatte blive gjorte med Hensyn til de nye Proceslove, men endnu have disse kun været saa kort Tid i Virksomhed, at der neppe kan være Tale om noget betydeligt Udbytte i saa Henseende indtil Dato. Men Ministeriet hengiver sig dog til det Haab, cit de ændringer, som ikolge oven angivne Betragtninger maaske maatte fremstille sig som onske- lige ved denne Sags videre Droftelse, ikke ville blive Større eller mere omsattende, end at de kunne foretages paa almindelig M.iade under Sagens Gang gennem Rigsdagen og gennem de Udvalg, som kunne forventes at ville blive nedsætte over den. Det er en Eelv- følge, at Ministeriet ogsaa efter Lovforslagenes Forelæggelse for Rigsdagen vil have Opmcrrk- somheden henvendt paa samtlige disse Forhold og ikke skal undlade at sætte Rigsdagen i

Kundssab om de yderligere Vidrag til Ovgavens beldige Losning, som man maatte fe sig Nand til at tilveiebrinqe.

med Hensyn til de enkelte Lovforslag bemcrrkes:

I. Til Lovforflaget om Domsmagtens, den offentlige Anklagemyndigheds, Politimyndighedens samt Sagførervæsenets Ordning.

Dette Forstag er af de af Proceskommissionen udarbejdede Forslag det, som ved Behandlingen i Ministeriet er undergaaet de fleste Forandringer, idet navnlig Bestemmelserne i dette Lovforslags femte Afsnit om Sagførervæsenet, som alt ovenfor berørt, er en Del omarbejdede. Idet imidlertid de liggende foretagne Forandringer i det væsentlige kun gaa ud paa at bringe Bestemmelserne i det paagjældende Afsnit i saa nær Overensstemmelse som muligt med det Rigsdagens i forrige Samling forelagte Lovforslag om Sagførervæsenets Ordning i Forbindelse med de ændringer, der, tildels paa Grundlag af Andragender, der i saa Henseende vare fremkomne fra Bestyrelserne for den almindelige Sagførerforening og for den københavnske Sagførerforening, foresloges af det af Landstinget til Drøftelse af dette Lovforslag nedsættede Udvalg, vil man med Hensyn til de enkelte Forandringer og deres Begrundelse i det væsentlige kunne indstrænke sig til at henvise til de Bemærkninger, hvormed man ledsagede det nævnte Lovforslag, samt til den af Landstingsudvalget afgivne Betænkning, der findes i Rigsdagstidenden for 1879—89, Tillæg V. Sp. 2105 ff. Kun med Hensyn til de enkelte Forandringer, der paa andre Punkter ere foretagne i Kommissionens Udkast, samt de enkelte Steder i Afsnittet om Sagførervæsenet, hvor man er afvejen baade fra Kommissionens Udkast og fra det i sidste Samling forelagte Lovforslag, faaledes som dette af Landstingsudvalget var foreslaaet cendret, skal man derfor liggende tillade sig nogle Bemærkninger.

I § 25, hvor de til Underretternes Virkekreds udenfor den egentlige retspleie henhørende Forretninger angives, har man under Litr. 6 tilføjet Udmeldelse af Syns- og Skjæmsmænd udenfor Retspleien, forsaavidt den ikke kan ske ved øvrigheden. Ligesom det i mange særlige Lovbestemmelser udtrykkeligt er foreskrevet, at Udmeldelse af mænd til at foretage Syns- eller Skjæmsforretninger i et eller andet extrajudicielt Viemed skal ske af Retten, faaledes er det jo overhovedet Reglen, at denne har at foretage stige Udmeldelser i ethvert Tilfælde, hvor det ikke særlig er forestrevet, at mændene skulle udmeldes af øvrigheden. Naar denne Virksomhed med at udmelde Syns- og Skjæmsmænd i extrajudicielle Djemed, som faaledes hidtil har været henlagt til Retterne, ei er nævnt i Kommissionens Udkast, saa har Meningen naeppe været at udstille de herombandlede Forretninger fra Underretternes Virkekreds: deres Forbigaaelse skyldes vistnok ene og alene en Forglemmelse.

I § 26, Meste Stkke har man forandret Udkastets Bestemmelse, hvorefter københavns Stadsret skulde bestaa af en Formand og 12 andre medlemmer, derhen, at Antallet af Rettens andre medlemmer fastsættes til indtil 14; i Overensstemmelse hermed ere derhos ogsaa Bestemmelser i Paragrafens tredje Stykke om Antallet af Fuldmægtigene ved Rettens Brevskriverkontor, saavel som Bestemmelsen i den paafølgende Paragraf om Antallet af de Kamre, hvori Stadsretten skal deles, ændrede. Ministeriet har i Henhold til de senere Aars Erfaringer om Tilvæxten i Kriminal- og Politirettens Forretninger ikke kunnet andet end befrygte, at det af Kommissionen foreslaaede Antal af 12 medlemmer vilde vise sig utilstrækkeligt til at bestride den betydelige Mængde af Forretninger, som vil komme til at hvile paa denne Ret, i hvilken Henseende man navnlig har maattet nære Betænknelighed ved det af Kommissionen beregnede Antal af sine Kamre til Varetagelse af de Stadsretten paahvilende Forretninger i Strafferetspleien — hvorunder jo bl. a. falder Forundersøgelsen i alle Straffesager, i hvilke judiciel Forundersøgelse finder Sted.

I § 37, der gjentager Bestemmelsen i Konkurslovens § 147 om Fallitboers Behandling ved Skiftekommissarier, hvorefter faadan Behandling kun kan finde Sted i sjældne Undtagelsestilfælde, er indskudt et Forbehold med Hensyn til den nu i Lov om Spare- og Laanekasser as

28de Mai Ø. A. § 5 givne Bestemmelse, hvorefter der, naar en Sparekasse kommer under Konkursbehandling, kan anordnes Behandling ved Skiftekommissarier uden Hensyn til, om de i Konkurslovens § 147 angivne Betingelser derfor ere tilstede eller ei.

I § 59 er der i sidste Punktum, hvor Bestemmelsen af de Belsb, der skulle tillægges Retterne til Bestridelse af Kontorudgifter o. lign., henvises til Finantsloven, tilføjet: „for saavidt ikke anderledes bestemmes ved færlig Lov" — et Forbehold, man, om det end i og for sig fulgte af sig selv, dog har fundet det saa meget naturliger udtrykkeligt at udtale, som der netop i det Forflag til Lov om Lønninger m. v. for de i nærværende Forflag omhandlede Embeds- og Bestillingsmand, der samtidigt med dette vil blive forelagt Rigsdagen, er optaget Bestemmelser om Retternes Kontorholdsvederlag m. v.

I § 99 har man anset det for rettest i Paragrafens 2de, 3de og 4de Stykke, hvorefter den, der beskikkes til Overstatsanklager eller Statsanklager, til Højesteretsanklager eller til Anklager ved Underretten, eller som bemyndiges til at optræde i en enkelt Sag, skal fyldestgjøre de Betingelser, som udkræves for at blive henholdsvis Højesteretsadvokat, Advokat ved Landsretterne og Advokat ved Underretterne, at optage en udtrykkelig Henviisning til §§ 112 og 113, for derved at gjøre det tydeligt, at det kun er de i de nævnte Paragrafer foreskrevne almindelige og færlige Betingelser for at blive Advokat af den ene eller den anden Art, der af den Paagjældende maa fyldestgjøres, hvorimod Meningen ikke er, at han skal have underkastet sig den i §§ 114 og 115 ommeldte Advokatprøve.

I § 103 Nr. 1 er Udkastets Bestemmelse, at der til Politimesterens Bistand af Justitsministeren skal

beskikkes en Politiassistent for hver Kreds, forandret derhen, at Anslrttelse as en Politifuldmægtigs) kan finde Sted — idet det nemlig ved den Undersøgelse, der forelobig har kunnet finde Sted med Hensyn til den Udstrækning, der vil være at give de enkelte Underrets- kredse, har vist sig, at flere af disse vistnok ikke ville blive større, end at en Politifuldmægtig vil kunne undværes. I Forbindelse hermed er Afsattelsen af Nr. 4 amdret paa tilsvarende Maade.

I Afsnittet om Sagførervcrfenet har man imellem de Stillinger, der skulle give Adgang til at erholde Bestikkelse som Sagfører ved Underretterne, strsgtet Stillingen som autoriseret Dommerfuldmægtig. Vel er der nemlig ved Forstagets tz 31 aabnet Adgang til, at der paa Dommerens Begjæring kan meddeles en Fuldmægtig en vedvarende Konstitution til at udføre visse udenfor den dømmende Retspleje faldende Forretninger; men efter det ringe Omfang, hvori en saadan Konstitution er forudsat i Almindelighed at ville blive benyttet under den nye Ordning, vil denne Stilling ncrppe kunne forudsættes at afgive en fyldestgørende Forberedelse for Sag- førerstillingen.

I § 118, der i svrigt er ganske overensstemmende med det i forrige Samling forelagte Lovforslags § 9, har man dog udeladt den Bestemmelse, som i Slutningen af denne Paragraf var optagen om, at en Sagfører, der flytter sit Kontor til en anden Retskreds, foruden at han inden 14 Dage skal anmelde Flytningen for Justitsministeriet, endvidere skulle vvre pligtig til inden samme Frist at gjøre en lignende Anmeldelse faavel for de Retter, der have Thingsteo i den Retskreds, han forlader, som for de Retter, der have Thingsted i den Jurisdiktion, hvortil han flytter sit Kontor, — idet man har fundet, at der ved disse mange Anmeldelser — efter Omstændighederne kunde der jo blive Tale om Anmeldelse baade for Underretter og Landsretter — vilde paalægges de Paagjældende mere Besvar end fornødent. Forsvrigt svarer Paragrafen som sagt ganske til den ovennævnte Paragraf i Lovforslaget om Sagførervasenets Ordning. Navnlig har man ogsaa ment, i Overensstemmelse med, hvad der her var forclaaet. i Paragrafen at burde optage en Bestemmelse om, at Underretssagførere — der jo ifølge Forflagets § 119 ere uberettigede til at give møde for de Retter, der have Sæde i Kjøbenhavn — ikke maa have Kontor i Kjøbenhavns Underretskreds. Forsaavidt den tilsvarende Bestemmelse i det ovennævnte

*) Naar man har ombyttet Udkastets Benavnelse? „Politiassistent" med „Polifuldmægtig", er Grunden hertil alene den. pt det fsrfinclvnte Udtrnk adssillige Steder er bleven en Bk!fgrlise scr vibfe Pclililetjertt.

Lovudkast af Lanosthingsudvalget var forestaaet udeladt, saa vil det fes, at den Hovedindvending, der af Udvalget blev gjort gjaldende imod i saa Henseende at fastholde den, som Udvalget er- kjendte, principielt rigtige Regel, at Underretssagførerne skulle have Kontor i en Jurisdiktion, i hvilken de ere berettigede til at fungere, nemlig den Vanskelighed, som opstod ved, at de nu til Kjøbenhavn grandsende Underretsjurisdiktiovers Thingsted ligger paa kjøbenhavnst Grund, ingen Anvendelse vil finde under den ny Ordning, efter hvilken de navnte Jurisdiktioner ville udgjøre en Del af kjøbenhavns Underretskreds, ved hvis Retter Underretssagførerne ikke kunne give Mode. En tilsvarende Undtagelse til den, der i den ommeldte Henseende i det tidnavnte Lovforslag var gjort med Hensyn til de Underretssagførere, der allerede have Kontor i kjøbenhavn, vil findes i narvarende Forslags § 165.

med Hensyn til § 122 bemærkes, at man ikke har anset det fornødent, faaledes som det var forestaaet i Lovforslaget om Sagfsrervæsenets Ordning, ai give Adgangen til at holde en fast Fuldmægtig den Begrandsning, at vedkommende Sagfører først i et Aar skal have virket som saadan, idet det nemlig efter Forslaget ikke, faaledes som tidligere, vil blive Stillingen som fast Fuldmægtig som saadan, der giver Adgang til efter en vis Tid at erholde Bestikkelse som Sagfører, hvorimod det, det i saa Henseende ifølge Forstagets § 113 kommer an paa, er, at den Paagjældende i den forestrevne Tid virkelig har deltaget i det hos en Sagfører forefaldende Arbeide.

medens Bestemmelserne i Sagførerafsnittets fjerde Kapitel (om Sagførerkredse og Sag- førerraad) i ovrigt gjennemgaaende ere afsattede i nasten ordret Overensstemmelse med Bestem- melserne i det tilsvarende Afsnit i Lovforslaget om Sagførervasenets Ordning, faaledes som dette af Landsthingsudvalget var forestaaet crndret, er der blot i Forflagets § 137, der fvarer til det navnte Lovforslags § 20, gjort den med de ny Forhold stemmende Forandring, at Sagfører- lrcdsene komme til at falde sammen med Landsretskredsene, ligesom ogsaa Bestemmelsen i det navnte Lovforslags § 23, at Sagførerkredsenes medlemmer fsrstc Gang efter Lovens Ikrafttræden sammenkaldes til Valg af Sagførerraad af den Dommer i Kredsen, hvem dette Hverv over- drages af Justitsministeriet, i Forslagets § 141 er crndret derhen, at det er vedkommende Lands- rets Formand, der har at lede dette Valg, hvorhos der endelig ogsaa i Redaktionen af §§ 14? og 148 er foretaget de som følge af Forstagets øvrige Bestemmelser nødvendige ZEndringer.

I Forstagets sjette Afsnit er i z 157 Fristen for Lovens Tråden i Kraft, der i Udkastet uar sat til et Aar fra den Dag, det Numer af Lovtidenden udgaar, hvori den kundgjøres, under Hensyn til Omfanget af de Foranstaltninger, der skulle iværksættes, deriblandt de Byggeform tagender, der maa vare tilendebagte, forinden Loven kan træde i Virkfomhed, forlænget til to Aar fra den navnte Dag.

I §§ 161, 1ste Stykke, og 163 har man tilfsiet en Bestemmelse om, at naar de deri navnte Embedsmand modtage Beskikkelse henholdsvis ved de ny Landsretter og Underretter eller som Politimestre, kommer den

Embedstid, der med Hensyn til AldersTillæg har været lagt til Grund for Embedslønningen i den Stilling, de hidtil have beklædt, dem ogsaa til Gode i de ny Stillinger, i hvilke de ifølge de anførte Paragrafer ere pligtige at indtræde — en Bestemmelse, som Billighed formentlig i høi Grad taler for.

Endelig er der som § 164 indsat en ny Paragraf, der træder i Stedet for sidste Punktum i 2det Stykke af § 106 i Proceskommissionens Forslag. Ligesom man nemlig har anset denne Bestemmelse for rettest henhørende blandt Overgangsbestemmelserne, saaledes har Ministeriet onstet noget at ændre de Udtryk, ved hvilke de Auktioner betegnes, som det eventuelle Lovforslag skal omsatte.